

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 32. (92.) ÉVF. • 11. SZÁM • 2022. NOVEMBER • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

A hit igazsága

• Márk evangéliuma tizenkettedik része örökíti meg azt a jelenetet, amely Jézus és az egyik írástudó között zajlott le. Meglepő ez a párbeszéd: az írástudók általában arra törekedtek, hogy a názareti tanító szavaiban hibát találjanak. Történetünk szereplője azonban már hallotta, hogy Jézus jól felelt a neki szegezett kérdésekre, így szívében nyiladozó bizalommal kérdezte meg Jézust: melyik a legfőbb parancsolat?

És megtörtént a csoda.

Az írástudó egyetértett Jézus bölcs válaszával: az Úr egyetlen istenség, és őt, illetve felebarátainkat kell szeretnünk.

Ha ekképpen cselekszünk, hitünk életünkben is megmutatkozik, és így építjük Isten országát a földi életben. Mindegy, hogy ezt az igazságot elismerik-e mások, hitünk szerint csak így tudunk Jézus tanítványaként élni. És ennek szellemében cselekedett Dávid Ferenc püspökünk is, aki tántoríthatatlanul kereste az igazságot.

A tartalomból:

*Élő kövekként
a szórványban*

3

A belső szoba titkai

4

*Segítsünk
az északnyugat-erdélyi
szórványegyházközségnek!*

9

A hit kéjén

18

*Amikor gyertyát gyújtunk
a dévai várban*

21

„...az Úr, a mi Istenünk, egy Úr!” (Mk 12,29)

● **Szeptember 18-án a kolozsvári belvárosi egyházközségben tartotta meg a teológiai intézet unitárius kara tanévnnyitó istentiszteletét**, amely alkalommal Tódor Csaba teológiai tanár prédikált.

● **Szeptember 18-án iktatták be a Brassói Unitárius Egyházközség lelkészi hivatalába Erdő Imola lelkészt.**

● **Kovács István püspök, Furu Xénia építészeti és műszaki tanácsadó és Furu Árpád építészeti és műemlékvédelmi tanácsadó részt vett szeptember 24–27. között az Europa Nostra-díj-átadó ünnepségen Prágában.** Kovács István püspök vette át Bertrand de Feydeau-tól, az Europa Nostra alelnökétől az **Európai Örökség-/Europa Nostra-díjat, amelylyel a Vallásszabadság Házának felújítását** és az így megvalósult közösségi értékteremtést **ismerték el.**

● **Szeptember 29-én Kovács István püspök részt vett az Aranybulla kiadásának 800 éves évfordulója alkalmából rendezett emlékülésen Budapesten**, az Országházban, majd megbeszélést folytatott Kövér László házelnökkel.

● **Október 5-én** a Teológiai és Szakképesítő Bizottság előtt **sikeres lelkészképesítő záróvizsgát tett** hat gyakorló segédlelkész: **Bartha Pál** **Aba**, **Bálint Mihály**, **László-Benczédi Zsófia**, **Liker Henrietta**, **Szabó Zsolt** és **Szőcs Előd.**

● **Október 8-án adtak hálát a felújított iklandi templomért.** Az ünnepségen Kovács István püspök végezte a szószéki szolgálatot.

● **Október 13-án a János Zsigmond Unitárius Kollegiumba látogattak a Duke of Edinburgh's International Award Kolozsváron tartott világlórumának nemzetközi képviselői**, élükön John May főtítkárral.

● **Lelkészi és gyakorló segédlelkészi kinevezések**
Július 1-től Bartha Alpár püspöki kinevezést kapott a székelykeresztúri egyházközség lelkészi állásába. Szeptember 1-től Újvárosi Katalin átmeneti megbízott segédlelkészi kinevezést kapott a székelyudvarhely II. számú egyházközség segédlelkészi állásába, Sándor Szilárd pedig lelkészi kinevezést nyert a székelykáli egyházközségbe. Október 1-től Márton Edit lelkészi kinevezést kapott a kökösi egyházközségbe, Koppándi Zoltán Attila pedig a komjászegi leányegyházközségbe. Kovács István püspök az alábbi gyakorló segédlelkészeket helyezte ki gyülekezetekbe: szeptember 1-től Ilkei Lórándot a délnyugat-erdélyi szórványegyházközségbe, Jakab Emesét a marosvásárhely-kövesdombi egyházközségbe (október 1-től pedig a marosvásárhely-Bolyai téri egyházközségbe), Tamási Noémit a csókfalva-erdőszentgyörgy-bözöd-

újfalvi egyházközségbe és Tatár Ágnes Teklát a sepsiszentgyörgyi egyházközségbe, László Bernadettet pedig október 1-től a zsil-völgyi társegyházközségbe, míg Bálint Mihályt a pipe-szásznádasi egyházközségbe.

Egyházköri hírek

● Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

Szeptember 16–17-én biciklis kirándulást szervezett a Baróti Unitárius Egyházközség a Homoródmentére. Meglátogatták az oklándi, homoródszentpáli, homoródszentmártoni, homoródalmási és homoródkarácsonyfalvi templomokat, ahol a helyi lelkészek fogadták őket. A két nap alatt 84 km-t tettek meg.

● Kolozs-Tordai Egyházkör

Az Együtt Isten völgyében 53. alkalmán, szeptember 25-én Csegezen Koppándi Zoltán Attila lelkész prédikált, úrvacsorai ágendát Fekete Béla lelkész mondott. Tódor Csaba lelkész és családja zenés műsorral lépett fel. A rendezvényt a Communitas Alapítvány és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta.

Október 9-én a komjászegi gyülekezet azon lelkészei előtt tisztelgett, akik a kommunista rendszerben politikai üldöztetést és börtönt szenvedtek. Az ünnepségen Koppándi Zoltán Attila helyi lelkész imát mondott, Bálint Róbert Zoltán mészki lelkész prédikált. Andrási György ny. lelkész ismertette néhány Rázmány Mór, néhány Szabó Dezső és Nyitrai Levente Mózes lelkészek életrajzi adatait, komjászegi szolgálatát. Az ünnepséget a Communitas Alapítvány támogatta.

● Küküllői Egyházkör

Szeptember 17-én először rendezett a Jövők a Szórványban Egyesület magyar napot Bethlenszentmiklóson. A rendhagyó rendezvényen felavatták a helyi Magyar Közösségi Házat, amelyet az unitárius egyház ingatlanában rendeztek be. Az ünnepségen jelen volt Kovács István, egyházunk püspöke és Zákonyi Botond, Magyarország bukaresti nagykövete.

● Marosi Egyházkör

Szeptember 18-án a marosvásárhelyi kövesdombi templomban Nyitrai Deák Bertára, egyházunk egyik első női lelkészére emlékeztek születésének 110. évfordulója alkalmával. Kecskés Noémi magyartanár tartott vetített képes előadást Nyitrai Deák Berta irodalmi munkásságáról, levelezéséről. Ez alkalommal megemlékeztek a vadadi unitárius templom felszentelésének ötvenedik évfordulójáról is, amely 1972-ben, a Nyitrai lelkészpár szolgálatának idején épült.

● Székelykeresztúri Egyházkör

Szeptember 24-én Székelyszentmiklóson a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör esperesi hivatala által szervezett eseményen Farkas Árpád költőre emlékeztek. Az emlékező gyülekezet tisztelete jeléül köemléket állított és fát ültetett. A Farkas Árpád-emlékkő Demeter István csekefalvi szobrászművész alkotása.

LÉLEKKENYÉR

Élő kövekként a szórványban

BAKÓ-NAGY
ZSUZSANNA

Egy beszélgetés alkalmával gyülekezetem tagjait arra kértem, hogy képzeljenek el egy követ. Ezt követően pedig megosztottuk egymással az általunk elképzelt kőnek a színét, formáját, nagyságát. Mondanom sem kell, hogy mindannyian más-más követ képeltünk el, amely rendben is van, mert mindannyian különböző személyiségek és egyéniségek vagyunk, akiket különböző képzelőerővel áldott meg a jó Isten.

Képzelőerőnk palettáján volt drágakő, amelyet a hegyek mélyéről bányásznak elő, melynek szürke felületén megcsillan a napsugár. Volt sziklaszirt, amelyet a zúgó tengerek partján találunk, dacolva viharral, tajtékos hullámokkal. És volt olyan is, amelyet sorsa nem tett sem drágakővé, sem sziklaszirtté: arra szolgált, hogy házat, utat, intézményt építsenek belőle.

Kötetlen beszélgetésünk alkalmával nem hagytuk figyelmen kívül a Bibliában bőven előforduló példákat sem. Felelevenítettük Salamonnak, a nagy templomépítőnek a kőfaragóit, Dávid és Góliát történetét, amikor parittyájával és öt kicsi kődarabbal legyőzi az óriás filiszteust, József és testvérei történetét, amelyben egy mély és kiszáradt, kőből készült kútba dobják Józsefet, Mózes két kőtáblára írt tízparancsolatát, amely azóta is minden vallásos ember szívébe vésődött. Felelevenítettük Jézus egyik csodatételét, amikor a követet kenyérré változtatja, valamint amikor saját magát szegletkőnek nevezi.

Beszélgetésünk végén a sok különbség és eltérés ellenére megállapítottuk azt, hogy van bennük hasonlóság is. Bár különböző szerepet töltenek be az életben, de mégis mindegyik típusú kő a maga módján hasznos. Mi, emberek is különbözőek vagyunk, eltérő az öltözködési stílusunk, érdeklődési körünk, de mindannyian Isten teremtményei vagyunk, és az ő országát építjük nagy- és kisvárosi, vidéki, leány- és szórványegyházközsgben is.

Péter apostol, Jézus egyik tanítványa, a keresztényeket élő kövekhez hasonlítja, akik Isten templomává épülnek. Az Észak-Dunántúli Unitárius Szórványegyházközsgben szolgálók április óta, ahol ugyan nincsen látható és kézzelfogható templom, de tudjuk és érezzük, hogy mi is egyházunknak vagyunk az „élő kövei”, és nem vagyunk láthatatlanok, mert teszünk, tenni akarunk annak érdekében, hogy láthatóak legyünk és láthatóak maradjunk, mert célunk nem hagyni veszni az unitarizmust Magyarország nyugati részén sem. Mivel lelki házunk „falait” mi magunk

építjük, hogy aztán mint „élő kövek” beleépüljünk a keresztény unitárius egyházunk lelki házába, össze kell kapaszkodnunk. Mert egy kődarab sem vált hasznossá egymagában, egy kődarab sem tudott egyedül nemes célt szolgálni, így mi, emberek sem vagyunk képesek erre. A gondviselő Isten teremtésünk pillanatában közösségi, társas lényé álmodott és alkotott meg, hogy építeni és szépíteni tudjuk szűkebb és tágabb közösségeinket.

„Ti magatok is mint élő kövek, épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek...” (1Pt 2,5)

József Attila *A számokról* című versében lényegre törően és gyönyörűen fogalmaz ezzel kapcsolatosan: „Tanultátok-e a számokat?”

Bizony számok az emberek is,
Mintha sok 1-es volna az irkában.
Hanem ezek maguk számolódnak
És csudálkozik mód fölött az írka,
Hogy mindegyik csak magára gondol,
Különb akar lenni a többinél
S oktalanul külön hatványozódik,
Pedig csinálhatja a végtelenségig,
Az 1 ilyformán mindig 1 marad
És nem szoroz az 1 és nem is oszt.

Vegyetek erőt magatokon
És legelőször is
A legegyszerűbb dologhoz lássatok –
Adódjatok össze,
Hogy roppant módon felnövekedvén,
Az Istent is, aki végtelenség,
Valahogyan megközelítsétek.”

Szórványban az unitárius vallást nem egyszerű megélni lelkésznek és híveknek sem, de imádkozunk a gondviselő Istenhez – bár területileg nagy távolságok választanak el a tömbben élő unitárius közösségtől –, hogy hordozzon tenyerén bennünket is, és legyen erőnk maradandót alkotni, jelen lenni, álmodni és jövőt építeni unitárius emberekként Nyugat-Magyarországon is.

LÉLEKTÉRKÉP

A belső szoba titkai

SIMÓ MELINDA

Hit, vallás, lelkiség vagy spiritualitás rokon fogalmak, mégis eltér a jelentésük. A hitünk erős önismereti munka eredményeként jön létre, amelyet a bővülő tapasztalataink és ismereteink formálnak, alakítanak és ezért ajánlatos bemenni saját titokzatos belső szobánkba és szavakká formálni, hogy mi van most, életünknek ebben a szakaszában.

Milyen értékek alakítják hitemet? Mit hiszek egy életakadályról, hogy elpusztít vagy megerősít? Hiszem-e a lélek örökkévalóságát vagy a gondviselést? Hasonló kérdések mentén lelkigyakorlatokat tarthatunk, hogy saját magunk számára is letisztult legyen a belső szoba.

A vallásunkról egyházunk gondoskodik, hitelveit nevelés útján sajátítjuk el. Személyes meggyőződés az, hogy kiemelten fontos lenne ebben a témában is az életem át tartó tanulás.

Az egyházak hitrendszereket, közösségi rítusokat, etikai normákat, elveiknek megfelelő életvezetési modelleket ajánlanak fel a keresőknek. Megtörténik, hogy a saját hitünk és a vallásunk nem egyezik. Külföldi unitáriusok gyakran mesélik, hogy azért választották felnőttként ezt az egyházat, mert a mi hitelveinkkel tudtak a legjobban azonosulni.

Mifelénk is gyakran hallani, hogy én unitárius/katolikus/református vagyok, de... és a befejező részben egy másik vallás elvei hangzanak el.

A lelkiségünk, spiritualitásunk megélését segítik a vallásunk gyakorlatai, mint például az ima, a templomba járás, az ünnepek megtartása, ám ezt bővíthetik a pszichológiai tudást feldolgozó lelkigyakorlatok is. A spiritualitás a mentális egészség része, alrendszere.

Hosszú és még mindig útveszejtőkkel teli az út, amelyet a pszichológia mint tudomány a hit, vallás és spiritualitás témában megtett. Kezdetben kizárta a spiritualitást: az embert bio-pszicho-szociális rendszerként határozta meg. Napjainkban elfogadóbbá vált, és a tengelyen megjelent a spiritualitás, vagyis a mai meghatározás szerint az ember bio-pszicho-szociális és spirituális rendszer.

A korai nagy pszichológiai irányzatok, amilyen a pszichoanalízis vagy a behaviorizmus, az egyént próbálták leválasztani a spirituális kontextusról, redukálni az ösztönökre vagy az inger-válasz alapján kialakult viselkedéshalmazra.

Az évezredfordulón elrajtoló pozitív pszichológia az emberi erőforrásokat, a képességek erősítését, a jól

működő személyiséget, az emberi minőség gazdagítását tanulmányozza, és képviselői visszakötik az egyénhez a spiritualitást. A vallás szavunk latinul religio, re-ligio, azaz újra kötés.

Viktor Frankl szerint, aki a harmadik bécsi iskolának nevezett egzisztenciaanalízis és logoterápiás módszer megalapozója, alapvető emberi szükségletek az élet értelmének keresése és a lelkiismeretben megnyilvánuló erkölcsi döntés. A holokauszt túlélő Frankl azt tapasztalta, hogy a koncentrációs táborokban éppen hogy különbözőek lettek az emberek. A disznók itt lelepleződtek. De a szentek is. Épp az éhség leplezte le őket.

Mi, pszichológusok és a lelki vezetők különleges helyzetben vagyunk, mert néha bepillantást nyerünk egy-egy belső szobába. Roppant nagy felelősség, hogy ilyenkor hogyan viselkedünk. Ez a felelősség nemcsak a miénk, hanem minden felnőtté, akinek egy gyerek feltárja a hitvilágát.

Lássuk ezt egy konkrét példán keresztül: rám emeli tekintetét egy második kisfiú, még egyszer végigmér, és amikor végre megbízik abban, hogy kellő komolysággal nézek vissza rá, kérdez: Ön hisz a zombikban?

Én hiszek abban, hogy az emberek megfélemlíthetőek, és hiszek a gyermeki fantázia végtelenségében, és abban, hogy egy gyermek előtt hiteles maradni nagyon nehéz felnőttfeladat, és hogy nagyon erős egy olyan kapcsolat, amelyben a hitvilágunkról kezdünk el beszélni. Hosszú bizalmi út vezet odáig, hogy egy gyermek szemében megjelenjen az a bizakodó, félelemmel kevert várakozás, amellyel jelzi, hogy igenis lényeges, amit hallani fog, és komolyan kezeli a kérdésre adott válaszunkat.

Nagyon bosszús vagyok arra a társadalomra, amely a mesehősöket zombikra cserélte, de tudom, hogy most van itt az ideje, hogy fordítsak.

Sadoveanu *A bátor tengelice* meséjével indítom a választ. Ebben a mesében a legkisebb madarak egyike vállalkozik egy erején felüli feladatra: arra, hogy megmentse a tavaszt, elhozva az égből egy napsugarat. Az út során sérül, és megégnek a tollai, amikor megérkezik, a többi madár kigúnyolja, de változik a közhangulat, és végül segítőkészséget tapasztal: tarka tollakkal látják el társai, ettől sokkal szebb lesz, mint a félelemkeltő út előtt.

Mondom a legényecskének: abban hiszek, hogyha majd jön egy zombi, amivel én ugyan soha eddigi éle-

temben nem találkoztam, akkor ő úgy fog viselkedni, mint a tengelice, vagyis bátran, és ha netán sérülés is lesz a harcban, akkor a körülötte lévő segítőkész emberek ellátják varázserővel, mint a madarak a tollakkal a tengelicét.

Kezdeti félelmet is tükröző tekintetében megjelenik a bátor csillogás, amelytől minden zombi köddé válik, és én hálás vagyok Istenemnek, hogy ilyen pilanatok fényesítik a belső szobámat.

Zárógondolatként egy eredmény a Kopp Mária, Székely András és Skrabski Árpád 2006-os *Vallásosság és életminőség az alakuló társadalmunkban* című

tanulmányából: a vallásos személyek kevesebb napig betegek, jobb a munkaképességük, rugalmasabb lelki megküzdési módokkal rendelkeznek, jobb az együttműködő képességük, és több társas támogatást kapnak, mint a nem vallásos társaik.

Ahol a tudomány megállásra kényszerül, ott működésbe lép a hit. Álljunk meg mi is néha rendet tenni a belső szobában. Juhász Gyula *Credo* című versének soraival kezdhetünk: „Megállsz-e néha az örök sodorban, / Mely halni visz, mint az örvény a rózsát / És érzed-e, míg hull a homokóra, / Hogy mosolyog az örökkévalóság?”

TUDDAD-E?

Százötven éves a kolozsvári magyar nyelvű egyetemi oktatás

KOVÁCS SÁNDOR

A százötven éves kolozsvári magyar nyelvű egyetemi oktatás évfordulójának tiszteletére az elmúlt időben egy sor hiánypótló könyv látott napvilágot kolozsvári és szegedi kutatók kiadásában. A jeles évfordulóra a jogutód, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem október 12–14. között megemlékező ünnepséget szervezett *Hagyomány és kiválóság – 150 éves magyar egyetemi oktatás Kolozsváron* címen. A megnyitón egyházunkat Kovács István püspök képviselte, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetet pedig Kovács Sándor frissen megválasztott rektor.

A magyar unitárius egyház megérdemelten büszke Erdély magyar tudományegyetemére, hiszen annak első rektorát és prorektorát felekezetünk adta. A százharminc éve elhunyt Berde Áron (1819–1892) 1872. november 10-én mondta el híressé vált és azóta is sokat idézett rektori beszédében, „...hogy az egyetemet nem a néma falak, hanem a tanárok szellemi ereje alapítja meg hírnevében, áldásos működésében”. A hírnévhez és az áldásos működéshez járult hozzá az unitáriusok felekezete is.

Berde Áron, a tudományegyetem első rektora a Kolozsvári Unitárius Kollégiumban volt tanár, majd a Királyi Jogakadémia utolsó igazgatójaként működött. Nemcsak jeles tudós volt, de természettudományi folyóiratot is szerkesztett, és több kolozsvári napilapnál tevékenykedett. Felekezete érdemei elismeréséül 1876-ban a legmagasabb világi tisztséggel, a főgondnoki hivatallal tisztelte meg.

Az első prorektor, a polihisztor Brassai Sámuel (1797–1897) szintén unitárius volt, az ő pályája is az

unitárius kollégiumból indult. Igen gazdag és szerteágazó tudományos tevékenységét kezdetben az egyetem a matematika–természettudományi karon, majd az 1875–76-os tanévtől kezdődően a bölcsészkaron kamatoztatta. Nyelvfilozófiai előadásai több diákot vonzottak, mint a matematikaiak. Meltzl Hugóval közösen szerkesztették az *Összehasonlító Irodalmi Lapokat*, Magyarország első irodalomtudományi folyóiratát. Brassai az 1879–80-as tanévben a rektori tisztséget töltötte be, majd a szabályzat értelmében a következő esztendőben másodjára is prorektor lett. Őt ugyan nem választották főgondnokká, de egyháza életében mindvégig aktívan részt vett és az unitárius kollégium örökös felügyelőgondnokát tisztelte személyében.

A kolozsvári tudományegyetem első tanári karához sorolhatjuk Kovács János (1846–1905) kollégiumi igazgató-tanárt, a Kolozsvári Angol Társalgó Kör megalapítóját. Bár ő nem számított rendes tanárnak, az angol nyelv és kultúra oktatásában és terjesztésében úttörő szerepet vállalt. 1905-ben bekövetkezett halála után az angol lektori tisztséget 1919-ig Boros György (1885–1941) teológiai tanár töltötte be.

Id. Gyergyai Árpád (1845–1881) az orvostudományi tanszék tanársegédéként és az antiszeptikus sebkészítés meghonosítójaként öregbítette az unitáriusok jó hírnevét. Ferencz Áron (1880–1954) gyógyszerész rövid ideig tanársegédként dolgozott a tudományegyetemen, ő is unitárius volt.

Az egyetem első, 1919-ig terjedő korszakának tanára volt a felnőttkorban unitárius vallásra tért Szent-

katolnai Bálint Gábor (1844–1913) nyelvész. 1893-tól az ural-altáji összehasonlító nyelvészeti tanszéken tanított, eszperantistaként is számontartja a tudománytörténet. Nyiredy Géza (1861–1914) kémikus 1886-tól adott elő a gyógyszerészgyakornokoknak a tudományegyetemen, az unitárius kollégium 1900-ban néhány hónapig ideiglenes igazgatójává választotta.

Az 1919-et követő „száműzetés” után 1940 októberében újraindult a kolozsvári tudományegyetem, a tanári kar unitárius felekezetű tagjai a következők: Gelei József (1885–1952) zoológus, főgondnok, ifj. Gyergyay Árpád (1881–1952) széles körben ismert és elismert fül-orr-gégész, rinológus, Gyulai Zoltán (1887–1968) jeles fizikus és Varga Béla (1886–1942) filozófus, unitárius püspök.

Ha a kolozsvári tudományegyetem mellett az Erdélyi Tudományos Intézetben működő unitáriusokat is számba vesszük, akkor nem feledkezhetünk meg László Gyula (1910–1998) régész, Gálffy Mózes (1915–1988) nyelvtudós, Módi Mihály (1891–1972) latin–görög szakos tanár, Csifó Nagy László (1906–1963) lelkész, angol nyelvlektor, Mikó Imre (1911–1977) kisebbségi politikus, jogász nevééről. Igazságtalanok lennénk, ha a felsoroltak mellett nem említenénk meg Borbély István (1886–1932) irodalomtörténész és Kelemen Lajos (1963–1877) történész, levéltáros, főgondnok nevét, akik ugyan nem voltak rendes tanárok, de hosszabb-rövidebb ideig előadásokat tartottak az egyetemen.

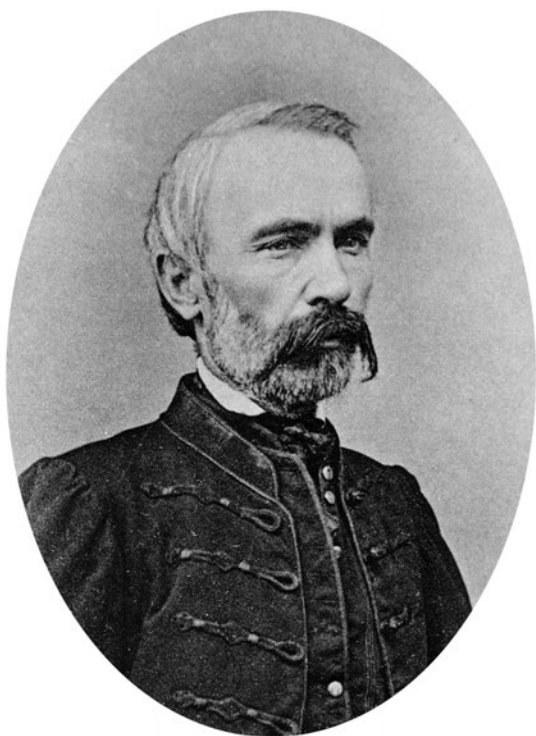
Az egyetem tiszteletbeli doktorainak sorában is találunk szép számmal angol és amerikai unitáriusokat is, ők valamilyen szinten az egyetem 1919-ig tartó első korszakához sorolhatók és kisebbségvédelmi te-

vékenységükért kaptak tiszteletbeli címet. Az erdélyi magyarság sorsát szíven viselő angol és amerikai unitáriusok közül William Hamilton Drummond (1863–1945) angol és Louis Craig Cornish (1870–1950) amerikai unitárius lelkész nevét kell megemlítenem, mindkettőjüket a Jog és Államtudományi Kar tüntette ki tiszteletbeli doktori címmel. Drummond, a Vallásszabadság Világszövetségének (International Congress of Free Christians and Other Religious Liberals) titkára 1919 októberében látogatott Erdélybe, és nyolc napot tartózkodott Kolozsváron. Találkozott a református és katolikus egyház vezetőivel, de az egyetemi tanárokkal és tisztviselőkkel is, és alaposan tájékozódott az erdélyi magyar társadalom helyzetéről, 1924. május 24-én a Szegedre „bujdosott” tudományegyetemen avatták díszdoktorrá.

Cornish az Amerikai Unitárius Társulat képviselőjében 1920-ban hasonló céllal járt Erdélyben. *Vallási kisebbségek Erdélyben* címen 1926-ban könyvet adott közre az itt élő kisebbségek helyzetéről. Az egyetem 1930-ban vette fel díszdoktorai sorába.

Végül, de nem utolsósorban a magyar díszdoktorokról is szólnunk, csak azok nevét sorolva fel, akik nem tanítottak az egyetemen. Bedő Albert (1839–1918) földművelésügyi államtitkárt, országos főerdőmestert, erdészeti szakembert, a budapesti unitárius eklézsia gondnokát a Matematika és Természettudomány Kar javaslatára 1896-ban választották díszdoktorrá. Kőváry Lászlót (1819–1907), Erdély történetíróját a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar javaslatára tüntették ki a megtisztelő doktori címmel, 1902-ben.

Befejezésül mi mást kérhetnénk: Isten éltesse a magyar egyetemi oktatást!

Berde Áron

Brassai Sámuel

Tudósítás az Egyházi Képviselő Tanács 2022. október 7-i üléséről

• Az Egyházi Képviselő Tanács (a továbbiakban EKT) folyó év október 7-én tartotta harmadik negyedévi ülését. Az ülés személyes résztvevői Kolozsváron tanácskoztak, mások pedig távközléses úton kapcsolódtak be. A testület 35 tagjából csupán egyetlen személy hiányzott, szolgálat miatt.

A tanácskozás Kovács István püspök nyitó gondolataival és Solymosi Alpár esperes áhítatával kezdődött. A határozatképeség megállapítása után fontos témákat beszéltek meg a résztvevők, amelyekről az alábbiakban nyújtunk tájékoztatást.

A Püspöki Hivatal Barothi Brigitta püspöki titkár által készített jelentéséből kiderült, hogy az új egyházvezetés tervezi a Püspöki Vizitáció kiszállásainak újraindítását 2023 tavaszán, az egyházkörökkel való egyeztetés után. Az EKT Elnöksége fontos egyház kormányzati szempontnak tartja az egyházkörök vezetőségének fokozottabb bevonását az egyházvezetésbe. Ennek kiemelkedő eszköze a Püspöki Szék üléseinek megtartása havi rendszerességgel; a legutóbbi tanácskozásokról az EKT tagjai is szóbeli tájékoztatásban részesültek.

Szabó László előadó-tanácsos beszámolt a június 25-én Marosvásárhelyen ülésező Zsinatról, valamint a Főtanács 2022. június 24-én és szeptember 30-án tartott üléseiről (marosvásárhelyi, illetve dicsőszentmártoni helyszínekkel). Kovács István püspök külön megköszönte a dicsőszentmártoni lelkész-esperesnek és a gyülekezetnek, hogy házigazdái lettek a Főtanács soron kívüli ülésének. Ez utóbbi ülésen a Főtanács egyházunk új főjegyzőjének választotta András Benedek brassói lelkészt, oktatási előadó-tanácsost. Isten áldása legyen életén és egyházzolgálatán!

Ugyanezen a főtanács ülésen a perselyes adakozást az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség részére ajánlottuk fel, amit kiegészítettünk a jelenlevők által befizetett részvételi díjakkal. Szatmárnémetiben elkezdődött egy istentiszteleti helyszín és gyülekezeti központ kialakítása, aminek támogatására a főhatóság egyetemes egyházi gyűjtést hirdetett.

A Püspöki Hivatal és a Főhatósági Hivatal munkatársai a főhatósági szintű hivatalokon belüli feladatkörök átalakításának előkészítésével foglalkoznak, aminek jelenlegi állapotáról rövid beszámoló hangzott el. A főhatósági hivatalok mélyrehatóbb szerkezeti átalakítására a jövő évi főtanács ülésen kerülhet sor.

Ezután az EKT elfogadta a kolozsvári unitárius egyetemi bentlakás szerződésének előterjesztett változatát, ami rögzíti a diákok jogait és kötelességeit a bentlakásban.

Szent-Iványi Iлона pestszentlőrinci lelkész kérte nyugalomba vonulásának egy évvel történő újbóli elhalasztását, amit – titkos szavazás eredményeként – az EKT jóváhagyott. Isten áldása legyen a lelkész további szolgálatán!

Az esperesek és a püspöki helynök negyedévente jelentést tesznek az EKT-nak hivatali munkájukról, illetve az egyházközi/egyházkerületi tevékenységekről. A soros jelentéseket a jelentéstevők az EKT elé terjesztették, amelyeket az EKT elfogadott. Az esperesek, egyházközi felügyelők, jegyzők és közügyigazgatók, valamint az egyházközi tanácsok fontos munkát végeznek a gyülekezetek segítségével, irányításában, felügyeletében. E tárgykörben megemlékezünk a kiemelkedő szolgálatot végzett elköltözött testvéreinkről is: id. Kozma Albert lelkészről, Firtos Domokos fiatfalvi gondnokról, Márton Dénes dévai gondnokról, Török Klára sepsiszentgyörgyi és Báró Gabriella székelykeresztúri tiszteletes asszonyokról. Isten nyugtassa őket békében! Szolgáló életükért hála adunk a gondviselő Istennek.

A vallásoktatás tárgykörében a székelyudvarhelyi és marosvásárhelyi vallásoktatás helyzete került előtérbe. A városokon szétszóródnak a gyermekek az iskolákban, nehéz a vallásórákat megtartani, a helyi lelkészek, vallástanárok nagy erőfeszítéseket tesznek ennek érdekében. Különösen akkor, amikor egy-egy iskola igazgatójával is harcolni kell. A vallásoktatás megszervezésének fejlesztéséről döntöttünk.

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben október 11-én rektorválasztás lesz a 2022–2024 közötti időszakra, amit Kovács Sándor jelenlegi rektorhelyettes, dékán megpályáz. Ezért javasolta, hogy az EKT Koppándi Botond Pétert bízta meg a dékáni tisztség betöltésével a 2022. október 7. – 2024. október 6. időszakban.

Ugyancsak a teológiai képzéshez kapcsolódott a következő határozat is: „Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag tudomásul vette a Teológiai és Szakképesítési Bizottság által 2022. október 5-én tartott lelkészképzés záróvizsga eredményeit, amely alapján kinyilvánítja, hogy Bartha Pál Aba, Bálint Mihály, László-Benczédi Zsófia, Liker Henrietta, Szabó Zsolt és Szócs Előd lelkészjelöltek lelkészi képesítést szereztek.” Isten segítse őket egyházzolgálatukban!

A hitéleti és missziói tevékenységekből két fontos dolgot emelt ki Székely Kinga Réka előadó-tanácsos: az ODFIE vezetőivel és az új dévai lelkésszel megtörtént a Dávid Ferenc-emlékzarándoklat első szervezési megbeszélése; mindenkit szeretettel várnak november 5-ére Dévára; a *Tanítványi bizonyítványt* sikerült

kiadni nyolcszáz példányban, ami a vallásoktatásban nyújt majd segítséget. Ezután megköszönte Rácz Norbert Zsolt korábbi főjegyző és Lőrinczi Lajos jelenlegi megbízott főjegyző munkáját, ugyanakkor gratulált az újonnan választott főjegyzőnek.

A fejlesztési ügyosztály jelentése két szakterületről számolt be. Egyik a Gondviselés Segélyszervezet tevékenysége, különös tekintettel az ukrajnai háború menekültjeinek és otthon maradt rászorultjainak támogatására, amihez Kovács István püspök külön gratulált. A másik az egyházkormányzati tevékenység, a főhatósági szintű hivatalok vezetését is magában foglalva, amire augusztus 1-től kezdődő hatállyal bízta meg az EKT Szabó Lászlót. Jó kezekben van mindkettő – ez volt a püspöki összegzés.

A közigazgatási ügyosztály jelentését Popa Ilona Aurélia előadó-tanácsos terjesztette elő. A Zsinat és Főtanács, a tusványosi szabadegyetem megszervezése emelkedett ki a nyári időszakból, s előttünk áll a szentendrei skanzenbeli unitárius templom felszentelésének megszervezése.

A gazdasági ügyosztály tevékenységéről Dáczy Tibor előadó-tanácsos készített jelentést. Ebből a következőket emelte ki: a torockószentgyörgyi Rudnyánszky-kúria bérbeadásának fejleményei, amit tíz évre adtunk bérbe a helyi önkormányzatnak, a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium javításához készülnek a szükséges tanulmányok; beszámolt a több városban futó óvoda- és bölcsődeprojektek fejleményeiről is. Az egyházi vállalkozások stabilan működnek, kiemelkedik közülük az Unitárius Travel szálláshely-értékesítési tevékenysége. Az államosított ingatlanok visszaszolgáltatásával kapcsolatosan vannak előrelépések, a kolozsvári Sora üzlet-házban igyekszünk megtartani a bérlőket. Volt egy munkaügyi ellenőrzés a székelyudvarhelyi egyház körében, ahol csaknem mindent rendben találtak. Na-

gyon sok pályázatunk van, amit napi szinten követni kell. Kendi Ágnes Antónia gazdasági referens derekasan végzi munkáját. Szó esett a világi alkalmazottak fizetéséről is, aminek kapcsán ismét megfogalmazódott az a reménység, hogy az állam növeli a hozzájárulásait a minimálbér mértékéig, csökkentve ezáltal az egyházközségek saját alapú terhet.

Az EKT egyhangúlag jóváhagyta a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség kérését a kolozsvári Petőfi utcai Mikó-ház megvásárlására. A testület tagjai mind egyetértettek abban, hogy egyházunk számára ez olyan eszmei és vagyoni gyarapodást jelent, amit nem szabad elszalasztani.

Az EKT hosszasan tárgyalt a Nyugdíjintézet vezetésével való szorosabb együttműködés lehetőségeiről. A Nyugdíjintézet egyházunk kebelében működő intézmény, ami a mindenkori egyházi szolgálatvégzők nyugdíjalapját őrzi. A mai gazdasági válságban még nagyobb felelősség ezt a vagyont megfelelően kezelni, amihez fokozott odafigyelés, szakemberek bevonása és az egyházi vezetés szakmai együttműködése szükséges. A nyugdíjpont értékét az EKT 1855 leiben hagyta jóvá.

A gyűlés végén Kovács István püspök felhívta a figyelmet arra, hogy október 15-én kerül sor a szentendrei skanzenben a nyárádgálfalvi unitárius templom másolatának felszentelésére, ami egész egyetemes egyházunk ünnepe, de a templom befogadóképességének korlátozottsága miatt erre az eseményre főleg a területileg illetékes egyházkerület tagjait hívjuk. A Vallásszabadság Háza megkapta az Europa Nostra örökségvédelmi díjat, amit az Európai Bizottság képviselői szeptemberben adtak át Prágában, de november 19-én Kolozsváron is sor kerül egy méltató ünnepségre. Az EKT ülését a főpásztor köszönő és lelkesítő szavai zárták.

Összeállította: Lőrinczi Lajos megbízott főjegyző és Szabó László előadó-tanácsos.

Főtanácsi ülés Dicsőszentmártonban

A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa szeptember 30-án a dicsőszentmártoni unitárius templomban ülésezett a megüresedett főjegyzői tisztség betöltése céljából.

Az ülés Kovács István püspök megnyitójával kezdődött. A határozatképesség megállapítása után a testület elfogadta a tárgysorozatot és az ülésrészek időkereteit.

Ezt követően Pálffy Anna Mária, az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség lelkésze tartott ünnepi istentiszteletet. Az énekvezéri szolgálatot Dezső Margit Hajnalka, a Magyarsárosi Unitárius Egyházközség énekvezére végezte.

Az istentisztelet után megkezdődött a helyszíni jelölési és választási folyamat három főjegyzőjelölt, András Benedek brassói lelkész, oktatási előadó-tanácsos, Székely Kinga Réka homoródszentpéteri lelkész, hitéleti és missziói előadó-tanácsos, valamint Csete Árpád homorósdalmási lelkész, az ULOSZ korábbi elnöke részvételével.

A jelöltek bemutatkozását követő kétfordulós szavazás eredményeként a Magyar Unitárius Egyház főjegyzői tisztségét András Benedek (felvételnél) nyerte el.

SZABÓ LÁSZLÓ

Segítsünk az északnyugat-erdélyi szórványegyházközségeknél!

Történelmünk során egyházunk minden nagy közösségi célkitűzése lelkesedéstől átfűtött, széles körű összefogással valósult meg. Így épültek templomaink, iskoláink, közösségi épületeink, kalákák által a családi hajlékaink. Ez a teremtő lelkesedés mutatkozott meg a közelmúltban is több alkalommal, amikor egy-egy templomépítésről vagy -felújításról álmódó gyülekezetünknek siettünk segítségére, legutóbb pedig az ukrajnai háború menekültjeinek és rászorultjainak megsegítését célzó összefogásunk járt a vártnál is kedvezőbb eredménnyel.

A Magyar Unitárius Egyház főhatósága arra kéri az egyházközségeket és minden segítő szándékú személyt, hogy adakozzon az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség javára a szatmárnémeti helyszíni gyülekezeti központ kialakítására.

A szatmárnémeti, nagybányai, nagykárolyi, zilahi, máramarosszigeti és környékbeli szórványközségeket alkotott Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség több mint négy évtizedes álma megvalósulásának küszöbén áll. A szórványegyházközség tagjai (összesen százötven személy) három megyényi területen élnek szétszórva, közülük a legtöbben (hetvenhárom személy) a szatmárnémeti szórványközpontba tartoznak. Szatmárnémeti önkormányzata idén júniusban a szórványegyházközség rendelkezésére bocsátott egy, a város központjához közel fekvő épületet és telket. Annak érdekében, hogy a felajánlott terület és a rajta levő építmény is-

tentiszteleti helyszínné alakuljon át, először is szükséges a műszaki tervek elkészítése, majd azok kivitelezése. Ennek támogatása érdekében az Egyházi Képviselő Tanács elnöksége egyetemes egyházi gyűjtést hirdetett, 2022. december 31-i határidővel.

A készpénzadományokat a területileg illetékes esperesi hivatalok is átveszik, a banki utalásokhoz pedig az alábbi bankszámlaszámok állnak rendelkezésre. Az adományok banki utalványozásakor a kedvezményezett (románul: *beneficiar*) rovatba az unitárius püspökséget kell feltüntetni (*Episcopia Unitariană*), amelynek adónyilvántartási száma 4288322, a megjegyzések rovatba pedig ezt kell bevezetni (románul): *Donație pentru biserica din Szatmárnémeti/Satu Mare*.

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01 (RON)

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01 (HUF)

RO73 OTPV 2000 0034 8014 EU01 (EUR)

Az adományozással kapcsolatban felmerülő kérdésekkel forduljanak Pálffy Anna Mária helybeli lelkészhez a 0742 762 713-as telefonszámon vagy az annamariapalffy@gmail.com elektronikus postacímen.

Tudjuk, hogy híveink lelkében ott él a közösségi szolidaritás és a cselekvésre sarkalló hit, amely a magasabb célok megvalósítására indít. Most, amikor a világjárvány és a háború okozta gazdasági nehézségek beszükkítik az állami forrásokból várható támogatások lehetőségeit, egyre inkább szükség van arra, hogy egymás terhére hordozzuk, lelkesítsük egymást, és bizonyítsuk be: közösségi összefogással a nehézségek ellenére is csodákra vagyunk képesek!

AZ EGYHÁZI KÉPVISELŐ TANÁCS ELNÖKSÉGE

Templomszentelés a szentendrei skanzenben

2022 májusában adták át a szentendrei skanzen Erdély-épületgyűjtésének első kiállítási egységét, amelynek központi szakrális épülete a marosszéki Nyáradgálfalváról származó unitárius templom. E csodálatos, az unitárius templomokra jellemző puritán szakrális tér szentelési ünnepsége október 15-én volt.

Az ünnepség kezdetén Elekes Botond, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének főgondnoka köszöntötte a jelenlevőket, őt követően Vitályos Eszter, a Kulturális és Innovációs Minisztérium miniszterhelyettes asszonya szólt a jelenlevőkhez. Beszédében elmondta, e mai ünnepség is arra kell emlékeztessen bennünket, hogy együvé tartozunk, „a testvéri szeretetben összeköt minket a hitünk, az emberségünk és a nemzetünk”.

A templomszentelési istentisztelet előtt Cseri Miklós, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója mondott köszöntőt. Beszédében kiemelte, hogy a Szabad-

téri Néprajzi Múzeum és a Magyar Unitárius Egyház között kötött megállapodás értelmében a Magyar Unitárius Egyház, illetve annak magyarországi egyházkerülete rendszeresen használhatja majd a templomot istentiszteletek és egyházi szertartások helyszíneként.

Fotók: Szabó Máttyás

Az istentisztelet kezdetén Szent-Iványi Ilona pest-szentlőrinci lelkész mondott imát, a szószéki szolgálatot Kovács István püspök végezte. Beszédében kiemelte, hogy ez a templom is arra emlékeztet bennünket, mi az, ami igazán fontos, és mi az, ami által az élet szentsége, magasztossága felépíthető. „Istent nem lehet elhallgattatni: ha az emberek – akik Isten szavát sugározzák a világba – el is hallgatnak, a kövek és a tárgyi világ megszólal.”

Az úrvacsorát előkészítő beszédet Kriza János, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházke-

ületének püspöki helynöke mondta, az imát pedig Czire Szabolcs, a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkésze. Az úrvacsorai jegyeket, a kenyeret és a bort a Nyáradgálfalvi Unitárius Egyházközség adományozta, az úrvacsorai kellékek is innen érkeztek, a két templom és azok közössége közötti testvéri kapocs szimbólumaként.

Az úrvacsoraosztást követően Vass Erika néprajzkutató, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum erdélyi tájegységének kurátora osztotta meg gondolatait a templom történetével, felépítésével kapcsolatosan. A magyarországi testvérfelkezesek nevében Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője köszöntötte a híveket, majd Fazakas Lajos Levente lelkész, a Marosi Egyházkör esperese szólt az egybegyűltekhez. Az ünnepség különleges színfoltja volt a Lelkes zenekar műsora, akik népi hangszereléssel, saját átdolgozásuk alapján adtak elő egyházi énekeket. A templomszentelés zárómozzanataként a templom előtti téren a skanzen főigazgatója és az egyházi előljárók diófát ültettek, bizakodásukat fejezve ki ezáltal, miszerint hitünk kiállja az idők próbáját, és mindaz, amit a jelen épít, a jövő számára nem csupán muzeális érték, hanem élő valóság is lesz.

BAROTHI BRIGITTA

Játszótéren Isten országa felé

A Homoródújfalvi Unitárius Egyházközség egy újabb mérőföldkőhöz ért. Azt követően ugyanis, hogy két évvel ezelőtt tulipános ládában keresték-kutatták őseiktől fennmaradt, népviseletükbe, népi játékaikba, a székelység mesterségeinek világába rejtett kincseket, az egyházközség gyermekei ezúttal a játék, a hinta, a csúszda segítségével közelíthették meg a Szentírás, és ezáltal Isten országának rejtelseit.

Szeptember 24-én, a sajátosan unitárius ünnep, az őszi hálaadás előtti napon ugyanis az idén második alkalommal megrendezett Homoródújfalvi Hálaadás nevet viselő ünnepség nyitómomentumaként sor került az egyházközség által megálmodott és Magyarország Kormánya, valamint a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által támogatott játszóter felavatására. A szeretetotthon udvarán egy-egy játszótorony, hintapad, mérleghinta és fedett családi pad várja a gyermekeket, hogy játékaik és vidámságuk által építsék Isten országát a földi életben. Az ünnepség során előbb az egyházközség lelkésze, e sorok írója kérte Isten áldását a játszóterre és a közösségre, majd az egyházközség népviseletbe öltözött gyermekei Sata Zsuzsánna és Birtalan Edit pedagógusok vezetésével népdalokkal és népi játékokkal fejezték ki hálájukat Istennek. Végül a lelkész és

az egyházközség gondnoka, Dávid Géza közösen vágta el a nemzeti színű szalagot és adták át a játszóteret.

A gyermekek birtokba vették a játszóteret, míg a felnőttek a déli harangszó hívására az újfalvi „Sion hegyén”, a temetővel körülvevett dombon álló templomba mentek, ahol Ilkei-Makkai Ildikó bencédi unitárius lelkész tartott előadást a falu neves szülőtte, Nyitrainé Deák Berta unitárius lelkész életéről, munkásságáról, egyház- és nemzetszolgálatáról.

Mind a játszóter, mind az idén második alkalommal megszervezett Homoródújfalvi Hálaadás nagyszerű bizonyossága annak, hogy Homoródújfaluban jelen van az élni akarás, a közösség a jövő felé tekint, a jövő nemzedéke, a gyermekek pedig a közösség fontos részét képezik.

GYERŐ ATTILA

Kétszázegy éves unitárius templom a kolozsiakért

Az ígéretek beteljesednek!

GYERŐ DÁVID

• A kolozsi unitáriusok története nem jelent meg nyomtatásban, de a legtöbb lelkész feljegyzett valamit kora tudnivalóiról. A közösség keletkezése az „unitárius” egyház korai idejére tehető: az egyik bejegyzés szerint Kolozson már 1582-ben a Dávid Ferenc táborába tartozó pap és esperes volt.

Az első templomot a mai parochiális terület kertjének felső részében emelték Szent Imre herceg tiszteletére a tatárjárás után, 1241–1290 között. 1556-ig a katolikusok birtokában volt, de pár év alatt békés módon az unitáriusokhoz került. 1620-ban a réten új sóaknát nyitottak, amely csakhamar omlani kezdett. 1781-ben a templom első része is elsüllyedt, ezért 1806-ban a lebontását határozták el, és tizenöt éven át egy deszkafedelel színben tartották az istentiszteleteket.

A mai templomot 1821–1824 között építették a korábbi templom köveiből, majd egy egyházközségi erdő eladása és egy egész Erdélyre kiterjedő gyűjtés bevételéből. A tornyot utólag építették a nyugati végéhez 1879-ben, magassága 21 méter. 1910-ben a templomot s a tornyot újrafedték eternitlapokkal és bádoggal. Nagyobb javítása 1945-ben, 1969-ben, 2004-ben és 2014-ben történt. A belső északi falon emléktábla áll: „Az örök Isten tiszteletére építtette a kolozsi unitaria szent eklézsiá 1821. évben.” A mennyezet közepén pedig ovális, leveles díszítésben ugyanazon évszám olvasható: „Anno 1821.”

A felújítás

A templom helyreállításának legutóbbi szüksége 2013-ban merült fel. Elsőként egy engedélyezési tervet készített Furu Xénia építész. 2014–2015-ben megtörtént a külső vakolat teljes eltávolítása és cseréje, a szárazdrén elkészítése a külső falak körül, egy ablak visszaállítása, valamint a templomhajó és a torony teljes külső meszelése. Egyben kicseréltük a villanyhálózatot is, főleg azért, hogy az újonnan beszerelt fűtésrendszert, amely elektromos árammal működik, kellően üzemeltetni lehessen. Továbbá a harangokat villanymotor általi meghajtásra szereltük át, az évek óta némán váró orgonát pedig megújítottuk – ezek szintén a templomhoz kapcsolódó fejlesztések voltak. A munkálatok nagy részét a romániai Vallásügyi Államtitkárság és a helyi tanács támogatásával, a hívek adományából lehetett elvégezni, a kivitelező a kolozsvári IIT vállalkozás volt, a folyamatokat Furu Árpád építőmérnök felügyelte.

2020-ban új pályázati lehetőséget jelentett a magyar állam *Kárpát-medencei templomok helyreállítása* című támogatása. Ennek sikere tette lehetővé a templom belső javításának elkezdését. A munkálatokat a magyarszováti Csete Márton és társai végezték. Azzal kezdték, hogy a belső, repedezett, megkopott és felvizesedett vakolatot kb. száz év után teljesen leverték és eltávolították. Akkor láthatóvá vált a templom falazatának szerkezete, elégtelenségeivel és repedéseivel is. A falazatot ki kellett javítani, a repedéseket pedig ösz-

szeszőni. Különösen gondos munkát igényeltek az ablakbélletek, hiszen a boltíveket részben újra kellett rakni, más részeket ki kellett ékelni és összeszőni. Ugyanez történt a falszövet repedéseivel is.

Ezután következett a vakolatok meszes habarccsal történő elkészítése. Egy falkép-restaurátor a szószék festésének eredeti színeit vizsgálta meg, egy farestaurátor pedig a padok, a karzatmellvédek és az ajtók korábbi festékrétegeit. Ezek alapján Furu Xénia építész beállította a jelenleg látható belső színvilágot. A padokon a legkorábbi rétegek között feltárt ún. venyigeszín, egyfajta sötétkék adta az alapját a karzatok és a padok keretezésének, amihez jól kapcsolódott a faanyag sötétbarnára pácolt természetes felülete. A karzat alsó széldeszakáján egyik adományozóra utaló feliratot és évszámot (1863) feltártuk és bemutattuk. A szószéken és a mennyezeten késsel és zölddel emeltük ki az eredeti leveles díszítést és az évszámot.

Egyúttal azt is beláttuk, hogy a templom padlója sem felel már meg az elvárásoknak, és cserére szorul. A 20. században a járófelületeket és a templom piacát az egyszerűség kedvéért lecementezték, ezzel jó teret nyitván a szellőzés híján a falakon felhúzódnak nedvesedésnek és penészedésnek. A helyreállítás vége felé

ezért feltörtük és eltávolítottuk a cementpadlót, és szakszerű szellőző rétegekkel való alapozás után szép téglapadlóval cseréltük fel. Ezzel végre biztosítottuk a templom falai és a padló jobb szellőzését, így elkerülhető a penészedés és a dohos belső levegő. Egyúttal újra felraktuk a szószék lépcsőjét is téglából, amely nemcsak hasznos, de szép kiegészítője is lett a templom belterének.

A templombelső 2021–2022-ben megvalósult belső felújítása nagyon fontos lépése volt az épület teljes helyreállításának. A frissen meszelt falak, az újrafestett padok, karzat, ajtók, az új téglapadló egységessé, sőt harmonikussá tette a templom belterét, kellő folytatásaként a templom korábbi javításainak. A munkálatok teljes költsége a két évben 268 500 lej volt. Ennek kb. 71%-át, 192 500 lejt, Magyarország Kormánya adta. 42 000 lejt, azaz kb. 15%-ot, Kolozs Község Tanácsa adta, 13 000 lejt, azaz kb. 5%-ot pedig Kolozs Megye Tanácsa. A maradék 21 000 lejt, azaz kb. 8%-ot, a kolozsiak: az itthon élő unitáriusok és más felekezettek, valamint az elszármazottak biztosították.

Az ünnepség

A keblitanács a templombelső megújulásáért való főhajítás napjául az őszi hálaadás ünnepét (szeptember 25.) választotta. A délelőtti istentisztelet és úrvacsoraszertés után délután ünnepélyre gyűlt egybe a hálaadók közössége. Az áhítatot e sorok írója tartotta Salamon király templómépítő gondolatai alapján: „De vajon lakhat-e Isten a földön? Hiszen az egek egei sem fogadhatnak magukba téged, hát még ez a ház, amelyet mi építettünk! Mégis tekints az imádságra, Istenem... Nézz nyitott szemmel erre a házra, amelyről ezt mondtad: Itt lesz az én nevem! Hallgasd meg az imádságot lakóhelyeden, a mennyben, és bocsáss meg nekünk!” (1Kir 8,27–30)

A köszöntések rendjén beszédet mondott a fő támogatók képviselőjében jelen levő Grezsa Csaba, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának vezetője,

Fotók: Debreczeni Tamás

Vákár István, Kolozs Megye Tanácsának alelnöke és Sorin Ranga, Kolozs község polgármestere. Ezután a helyi lelkész megköszönte azok áldozatos munkáját, akik nélkül a templom nem tudott volna megújulni: elsősorban a támogatókét és az adakozókékat, de a kivitelező vállalkozó, az építész és az építőmérnök, a gondnok és a keblitanács, valamint a kántorok, az önkéntesek és a közmunkázók hozzájárulását is. Végül köszöntötte a jelen levő református lelkészt és római katolikus plébánost, a Gazdakör vezetőit és tagjait, a Kolozsi Magyar Napok szervezőcsapatát és mindazokat, akik a kolozsi magyar közösség javára végzik a szolgálatukat. A Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör üzenetét és az áldáskérés szavait Csécs Márton Lőrinc esperes adta át. A templomi ünnepély után saját erőkel elkészített, és nem cég által szállított, szabadtéri közebeden vettünk részt.

Sokat gondolkoztam azon, hogy vajon a kolozsi építők miért 1821-et írtak a templom falán levő táblára az építés éveként. Hiszen a korabeli iratokból tudjuk, hogy az unitárius templomot, és a reformátust is, 1821 és 1824 között építették a földrengések miatt tönkrement első, középkori, Szent Imre-templom lebontott és újrahasznosított köveiből. Miért a kezdés évét jelölték meg, és nem a befejezését?

Az egyik választ az őszi hálaadás ünnepnapján a megfordított vagy megelőlegezett hálaadás érzésében találtam meg. A templom építésének idejét azért tették az első évre, és nem az utolsóra, mert a hit örökké valaminek a kezdeténél mutatkozik meg. Oda kellett az igazi hit és a szeretet és az áldozathozatal, hogy elmerjék kezdeni, hogy bele tudjanak vágni, hogy sóhajtsanak egy nagyot, sok óra, nap, hét és hónap tervezés és készülődés után imádkozzanak, és nekilássanak a munkának. Elkezdjék, amit el kell kezdeni.

Őszi hálaadás ünnepe is ezért van szeptember utolsó vasárnapján. Az őszi munka kezdetén, nem az őszi munka végén! A gabona már le van aratva, de a tarló még nincs felszántva, a kukorica még a lábán áll, a répa és a krumpli még ott a földben. A betakarodás éppen csak, hogy elkezdődött – és az unitáriusok most adnak hálát? A sok munka előtt? Igen, éppen most, éppen azért, amiért 1821 a templom építésének éve: előbb legyen hálaérzés azért, amire lehetőségünk van, amire esélyünk van, amire erőnk s egészségünk van, és csak utána jöjjön a munka, a beteljesedés, a megvalósítás, a kiteljesedés.

„Amikor Salamon befejezte az imádságot..., így áldotta meg a gyülekezetet: Áldott az Úr, aki nyugalmat adott népének úgy, ahogy megígérte. Egyetlen szó sem veszett el azokból az ígéretekből, amelyeket megígért. Legyen velünk Istenünk, ahogy őseinkkel volt. Ne hagyjon el minket, és ne vessen el magától! Fordítsa oda magához szívünket, hogy mindenben az ő útjain járjunk, és megtartsuk az ő parancsolatait, amelyeket őseinknek adott.” (1Kir 8,54–58)

Kősziklára építettem

LÁZÁR LEVENTE

• Október 9-én ünnepi istentiszteletre gyűltek egybe a korondi unitáriusok, hogy hálát adjanak megújult templomukért és orgonájukért. Egyházi beszédet mondott egyházunk főpásztora, Kovács István, Lázár Levente, a gyülekezet lelkésze köszöntötte az egybegyűlteket, beszédet mondott Florin Frunza vallásügyi államtitkár, Antal István Lóránt, Hargita megye RMDSZ-es szenátora, Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke, Csáki Levente esperes, Bíró Barna Botond, Hargita Megye Tanácsának alelnöke, Katona Mihály polgármester. A felújított orgonán a helyi énekvezér, Kovács Jenő, illetve Molnár Tünde orgonaművész játszott, a gyülekezet ifjai szavalattal és énekkel tették felemelőbbé az ünnepet, amelyet szeretetvendégség zárt.

Valahányszor emberekre nézek, mindig eszembe jut nagytatám kérdése: Vajon milyen fából faragták? Gyermekként Jókai híres könyvét, a *Kőszívű ember fiait* azért olvastam, mert nagyon fura volt a címe. Reményik *Istenarc* című verse tovább fokozta az emberi metaforákat. Fából faragták, kőből van a szíve, mégis van istenarca?! Az emberi élet is olyan, mint egy-egy épület. Van alapja, amelyet otthonról hoz, alapköve, amelyen szilárdan állva felépítheti életét. Vannak falai kőből, téglából, fából, amelyek összefogják, határt szabnak a kinti zord hidegnek és az otthon melegének, vagy épp korlátokat állítanak kibontakozni vágyó ablakainak. Van fedele, hogy védje, óvja azt, ami benne, alatta van. A tűzhelyet, a falat és az alapot, ez tudása, hite, lelke léttüzenek.

Huszonhét évnyi lelkési szolgálatom alatt ez az ötödik felújított és a megmaradás, megőrzés alapjára helyezett egyházi célokat szolgáló építmény. Isten gondviselése valahogy mindig megbízott ezzel a feladattal. A nyárádmonti Szentháromságban a harangláb alapjait erősítettük meg. Erdőszentgyörgyön és Szovátyán végigkísértem a templomok növekedését az alapkövtől a toronygömbig. A Csokfalván végzett javítási munkálatok alatt a vizet vezettük el a templom alapjától. Korondra kerültemkor a templom látszólag jó állapotban volt, de a föld alatti rész mozgásáról, a lappangó veszélyről nem tudhatott senki.

Mindenik munkálatot szinte a semmivel, a semmiből kezdtük meg. Most már látom Isten gondviselő hatalmát, azt a sziklaszilárd és biztos tényéren hordozást, amely hatalommal, valamikor a teremtés hajnalán így szólt: Legyen. És lett belőlem, keményfából faragott, időnként rendíthetetlen kőszívű, aki csak a célra figyel, de mindig istenarcú ember.

A korondi unitáriusok, mint végváraink őrzői, kővé szilárdított hittel küzdöttek magukat végig az évszázadokon, a Nyikómente és a Küküllőmente közötti katolikus tengerben. A megmaradás zálogához

hozzátartozott az a mustármagnyi, fanatikus unitarizmus, amellyel minden időben megtalálták a megmaradáshoz vezető, keskeny és göröngyös utat.

Korond a Firtos-hegy lábánál néha védetten, szélcsendben, néha kiszolgáltatottan – ha vihar, akkor legyen az a javából – erősítette, formálta lelkületét, hitét, istenarcát. Pár történelmi adat:

– 1569-ben megválasztották első papjukat, Pétert, ekkoriban az unitáriusok birtokolták a többség erejét.

– 1648-ban a korondi katolikusok telket kaptak kápolna építésére.

– A dési egyezség, a Lipóti Diploma, az 1711-es szatmári békekötés 1720-ra az unitárius templom, a „paróchiális fundus és az iskolaház elvételét” eredményezte. Cserében a korondi unitáriusok megkapták az 1648-ban épült kápolna birtoklási jogát.

– Ezt a kápolnát 1720 és 1750 között a megmaradt, hitéhez hű, harminc unitárius család teljesen átépítette. Csak számolok: harminc év alatt...

– 1795-ben befejezték a 33 m magas kőtorony építését.

– 1841. augusztus 21–28. között Korondon tartották a zsinati főtanács ülését. Az itt elfogadott tanítási terv az oktatás reformját jelentette: 1. a 16. század pedagógiai, didaktikai elveire épített és megcsontosított oktatást a 19. század szelleméhez alakították, bevezetve a diákközpontú oktatás elveit. 2. elrendelték az anyanyelvű oktatást.

– 1896-ban a régi orgonát, amit valószínűleg Goós János épített 1822-ben, eladták Kőrispatakra, a Nagy József-féle orgona ekkor ért Korondra, de teljesen csak 1897-re készült el. A Nagy József-féle orgonát 1904-ben Csioflek Miklós javította. A világháború alatt az orgona princípálsípjait lerombolták és elhordták.

– 1939 decemberében államosították az egyházközség ingatlanbirtokait (270 ha erdő, 3 ha szántó, 172 ha legelő, 86 ha kaszáló). Az addig bevett és jól működő egyházközségi vezetés elnémult és megbémult. A második világháborút követő, egyre erősödő kommunista rezsim rányomta bélyegét az egyházközség működésére, amely kimondottan a templom négy fala közé szorította a vallási és gyülekezeti életet.

Erősödik a szív, a hit alapja kősziklán áll. Legfontosabb érték a hagyomány, amit nem ápolnak, hisz nem beteg, nem őriznek, hisz nem rab, hanem megélnék. Ide tartozik a székely konokság, a még azért is megmutatom elve. Az egyház, a templom, a hit már nemcsak a jól elkülöníthető vallásos életet jelenti, hanem mindent, ami erdélyi, ami Udvarhelyszékhez tartozik, a kézművesség, a népi motívumok, ami a Sóvidék keblének része, ami egyedi és korondi. Az egyház jelenti a hovatartozást, a magyar értékek megtartását

és folyamatos megélését. Az egyház kősziklára építette hitét, hovatartozását. Jöhetett vihar, de nem tudta kimozdítani helyéből, mert kősziklára építettet.

– Az igazi változást a kommunista rendszer bukása után a 2000-es évek hozták: az egyházközség államosított területeinek egy részét visszaszolgáltatták. 2002-ben az egyházközség tulajdonba vehette 60 ha erdőterületét és 17 ha legelőjét, 2,5 ha szántóbirtokát. A 2002-ben megválasztott egyházközségi gondnok, Bíró Lajos szaktudása, tekintélye és ráhatása, valamint a keblitanács teljes körű támogatása segítette a gyülekezet lassú, de biztos felzárkózását az egykori gazdasági szintre.

– 2005-ben az orgonajavítást tűzte ki célul az egyházközség, a hangszert 2007-ben szentelték újra. Felújult a manuális rész és a fúvólada, amelyet elektromos fúvóberendezéssel szereltek fel, és kitakarították az orgonadobozt. E munkálatokat Pap Zoltán mester végezte. Ezt követte a harangok elektromos vezérlésre való szerelése és a toronyóra digitális irányításra való átszerelése.

– 2006-ban felépítették az ökumenikus ravatalozót, kialakították és bekerítették az új temetőket.

– 2008-ban a visszaszolgáltató kántori lakás felújítását határozták el, amelyet nagy erőfeszítések árán, sok közmunkával sikerült kivitelezni és 2012 végére a belső bútorzatokkal együtt befejezni.

– 2010-ben hozzáfogtak a templom teljes körű külső javításának. Ennek érdekében családonkénti gyűjtést is szerveztek az unitáriusok között. A Hargita Megyei Tanács, a korondi önkormányzat támogatásával, valamint a gyűjtés és az erdőgazdálkodás bevételeivel 2012-re sikerült befejezni a templom, templomudvar és a kőkerítés teljes körű külső felújítását. Ekkor került elő a két bejárat, a kőből készült boltív, a templom külső, földem alatti díszítése és a délkeleti oldalon befalazott régi kápolnaablak. Ekkor restaurálták a szószék mellvértjének festett kazettáit is.

– 2013-tól jómagam és feleségem, Demeter Erika vettük át a stafétát a nyugdíjba vonult Farkas Lászlótól és Margittól. A kezdeti évek gyülekezetépítéssel teltek. A meglévő egyházközségi rendezvények kibővültek az évenként megrendezett hitelesítő héttel, a

januári és novemberi záródoklatokkal. A gyermekek részt vettek az egyetemes egyházi, korosztályonkénti gyermektáborokban Várfalván, valamint az általunk szervezett mesés, kézműves, bibliatáborokban Fenyőkúton. A két iskolai félév végén talentumvásárt szervezünk, a talentumokat a szertartások látogatása által gyűjthetik be. Erre a nőszövetség és az egyházközség karöltve teremti elő az anyagi fedezetet a húshagyókedden megszervezett tombolázás és teadélután által. 1990 óta a korondi, majd 2013 óta a fenyőkúti iskolákban is heti rendszerességgel vallásoktatást végzünk az 1–12. osztályokban. Minden év nagypéntekén Kovács Jenő énekvezér vezetésével a korondi unitárius férfikórus elénekli a passiót.

2013-ban a lelkészi lakás teljes körű modernizálására, felújítására került sor. Ezt többnyire közmunkával végeztük, amikor is az egyházközség szakembereket biztosított, így a kivitelezést munkaerővel segítettük. Ezek az alkalmak a kivitelezés 40%-át fedezték.

– 2015-ben a templom délnyugati sarka megcsúszott, évenként 1 cm-t távolodott, emiatt teljes körű vizsgálatot és szerkezeti felmérést indítványoztunk. Korond talajának agyagos földrétege az időjárás viszontagságainak következtében instabil alap. Ehhez hozzájárult az 1960-as években épített országút. A megnövekedett forgalom rezgése is súlyosbították a helyzetet. Csak ráadás volt a 2010–2014 közötti száraz időszak. A kivitelezési tervek 2018 decemberére készültek el, ezek előírták a templom teljes alálapozását 2,5 m mélységben. A tervezést Máthé Zoltán mérnök vezette, Furu Árpád építészeti és műemlékvédelmi tanácsadóval konzultálva. A munkálatok 2019–2021 között zajlottak. A templomudvar rendezése, a vízelvezetés is 2021 őszére ért véget. A munkálatokat a székelykeresztúri Unicons építőcég végezte.

– 2022-ben végre az orgonához illő új, ön principálsípok kerültek a helyükre, még kiegészítve az addig hiányzó 1' × 1/3 sor Mixturával, és 1' × 1/3 sor Quinttel. Pünkösdi Apor zilahi orgonaépítő-mes-

Novák György emlékére (1955–2022)

„Hiszem, hogyha az én kicsi céloimat az én rövid életemben megvalósítom, valamit tettem, aminek magában is értéke van, s aminek értelmét a halál nem tudja elvenni.” (Balázs Ferenc)

A mészki gyülekezet számára a múlt század harmincas éveinek elején kivételes lehetőség adott: Balázs Ferenc lelkész szolgálata idején valami meghatározónak lenni a részesei, meghaladni és átlépni a kor megszokott társadalmi és együttműködési viszonyain, s megteremteni a fenntartható élet alapjait. Amire azonban megérett bennük a felismerés, már csak a végső tisztesség megadására volt lehetőségük. S bár a rög alá temetett apostol emlékét sosem feledték, eszmeiségének „kikelése”, „a gyümölcs megtermése” több mint fél évszázadot várattott magára a mészki gyülekezet életében.

Az ezredfordulón a válaszút előtt álló közösség már tudatosan fordult a Balázs Ferenc-i gondolat-hoz. Azt értette meg akkor, amit Balázs Ferenc is vallott, hogy a sok apró szándék, embernyi akarat kiteljesedésén keresztül maradhat csak meg élő gyülekezetnek, tetteiért felelősséget vállalva, megmaradásáért cselekvően téve. Így vált önszerveződő, önfenn-tartó közösségé, amely értékeit nem anyagi és emberi lehetőségeihez mérte, hanem anyagi és emberi lehetőségeit eszményeihez igazította.

Ennek a megmaradni, fejlődni akaró közösségnek volt szószólója és rendületlen, elkötelezett munkása Novák György. Egyházi szolgálata három évtizedet ölel át. Első keblitanácsosi mandátumát 1993-ban nyerte el, amit 2000-ben gondnoki megbízás követett, amelyet öt mandátumon keresztül, 2015-ig töltött be. Ezt követően 2022-ig újabb két teljes és egy csonka keblitanácsosi mandátum következett. 2016–2020 között a Kolozs-Tordai Egyház kör felügyelőgondnoki tisztségét is betöltötte.

Gondnoki szolgálatának ideje összefonódott az egyházközség gazdasági, szellemi és közösségi megerősödésével. Gondoksága alatt indult útjára a Balázs Ferenc Hagyatékörző Terv. Balázs Ferenc le-származottjai, az egyesült államokbeli boise-i testvérgyülekezet, illetve a mészki közösség összefo-gásának célja a néhai lelkész által hátrahagyott épített és szellemi örökség megőrzése és tovább-adása. Ennek égisze alatt újult meg a Debreczeni László által tervezett paplak, épült fel a közösségi tereknek és szállásoknak is helyet adó Balázs Fe-renc Szeretetotthon, kezdődött a templomjavítási munkálat, indult be a mészki unitárius fiatalok to-vábbtanulását támogató ösztöndíjprogram – hogy csak a legjelentősebbeket emeljem ki. Első mandá-tuma idején épült újra és erősödött meg a boise-i testvérgyülekezettel a testvérkapcsolat, szintén ő volt egyik aláírója a bencédi gyülekezettel kötött testvérgyülekezeti szándéknyilatkozatnak, illetve támogatásával valósult meg több művelődési és kö-zösségi program. Megfontolt, mérlegelő, egyetér-tésre törekvő, az önszerveződést és csapatmunkát szorgalmazó, perspektivikus gondolkodású és látá-sú, sokrétű szolgálatával nemcsak világi és igen sokszor szellemi vezetője is volt a kis közösségnek, hanem igazi csapatjátékosa is.

Amikor Novák György emlékét idézem, tudatá-ban vagyok megnyilvánulásom részrehajló volta-nak: az egyházközségi vezetőt, a jó és megbízható munkatársat méltatom, bár épp így méltathatnám az elkötelezett édesapát, a hűséges férjet, a falus-társat, a barátot, a borászt, Gyurka bácsit, Gyurkát. De bízom benne, hogy a felvillantott jellempászma az egész embert világítja meg, s kimondom: október 9-én, élete 68. esztendejében egy, az Istentől kapott hit mértéke szerint józanul gondolkodó (Róm 12,4) ember adta vissza lelkét Teremtőjének.

Hiánya erős, emléke áldott. Pihenése legyen csendes!

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

ter, énekezér a fasípokat és a teljes faszerkezetet megtisztította és szű ellen kezelte. A fűvómotor beke-rült az orgonadobozba. A felújítás tervezői és kivitele-zési munkálatait a Román Állam Vallásügyi Államtit-kársága (43%), a Hargita Megyei Tanács, a Hargita Megyei Műemlékvédelem (27%), a Korondi Polgár-mesteri Hivatal (18%), testvértelépülésünk, Szabad-egyháza önkormányzata és a hívek adománya által sikerült megvalósítani (12%). A templom állapota rákényszerített, hogy a 2,5 m mélyen fekvő sziklaréte-get megtaláljuk, és az alapot ráhelyezzük. Istennek legyen hála, most már nemcsak hitünk, lelkületünk, de Korond község legrégebben álló épülete, a templo-

munk is sziklaalapon áll. Ahogy Ambrus Lajos, író, költő, korondi unitárius tanár írta:

„Kemények a szavakból rakott falak, a magyar mondatokból emelt Templomunk megújulva áll a ránk vigyázó Drassó-dombján, hol zsoldársorokból faragott oszlopok tartják fölénk a mosolygó eget.”

Isten áldását kérjük minden jó szándékú ember életére mi, akik megmutathattuk, milyen fából farag-tak minket, mai korondi unitáriusokat. Az eleinktől örökölt alap sziklán áll, és a földem fejünk fölött Isten atyai gondviselő szeretete. Ez a mi hitünk titka: kő-sziklára építettett.

Jézus tanítványává lenni

Az evangéliumokban több helyen olvasunk arról, hogy Jézus tanítványokat választ, hív el Isten szolgálatára. Ők lesznek később az apostolok, akik az életüket is feláldozzák a hitükért. Megjárják az élet mélységeit és magasságait, félelemmel telnek el, megfutamodnak és visszatérnek. S bár életük magán hordozza koruk szokásait és hitvilágát, egy valamiben mégis mások, mint a kortársaik. Elmélyülnek a jézusi tanításban, s mesterük halála után már semmi nem tudja megrémíteni őket. Ha kell, még a halált is vállalják, s örömmel végzik küldetésüket.

Tehetne-e többet, jobbat és igazabbat a mai egyház annál, amiről már bizonyosságot tettek a tanítványok és az első keresztények? Nem hiszem. Ma is csak be kell állnunk a Jézust követők sorába, s tanításai alapján úgy kell dicsőítenünk, imádnunk Istent, ahogyan unitárius őseink is tették több mint négy és fél évszázadon keresztül itt, a Kárpát-medencében. Nagyon sok alkalommal érzem, hogy a forma adott, és tartalommal mi tölthetjük meg azokat a kereteket, amelyekben megpihenhet, feltöltődhet ma is az emberi lélek.

Évekkel ezelőtt az egyik gondnok-presbiteri értekezlet alkalmával felmerült az ötlet, hogy évente ne csak egyszer, hanem emellett minden ősszel kereszünk egy alkalmat, amikor találkoznak a gyülekezetek világi vezetői. Ebben segített nekik az egyházköri vezetés, mert úgy gondolta, hogy a közösségi kihívásokra megoldást kell találni. Sokan úgy vélték, ez csak egy szalmaláng lesz, s még a hamu sem marad meg utána. Mások kíváncsian figyelték, hogy a világiak képzése, egyházi életbe való mélyebb bevonása hova fog vezetni. Talán olyanok is voltak, akik egyenesen ártalmasnak tartották a világiakkal való ilyen irányú szövetkezést!

Közben kerestük azon egyházközségek vezetőivel a kapcsolatot, akik hasonló gondokkal küzdenek. Így sikerült találkozunk a székelykeresztúri gyülekezet vezetőivel még 2019-ben. Az ötletet a megszervezés követte. E folyamat része az idén október 6–9. között Zeteváralján megszervezett gondnok-presbiteri és nőszövetségi konferencia.

Harminchat nőtestvérünk volt velünk Zeteváralján a székelyudvarhelyi belvárosi gyülekezetből, akik a Kinda Kinga vezetésével érkező székelymuzsnai nők élményeit hallgatták meg. Az ügyes női kezek őszi díszeket is készítettek. Vacsora után népdalok éneklésével és tanulásával folytattuk együttlétünket.

Pénteken délelőtt két témában mélyültünk el a Szentírás tanulmányozásában, amelyet jómagam készítettem elő: nők a Bibliában, illetve teremtéstörténetek, mítoszok és legendák témában.

Konferenciánk eme részére öt gyülekezetből érkeztek közösségi vezetők: a Marosvásárhely-Kövesdombi Egyházközségből 12, Székelykeresztúrról 18, Kénosról két, Szentegyházáról két és a Székelyudvarhely-Belvárosi Egyházközségből 22 személy.

Két szakmailag elismert meghívottunk is volt Ferenczi Enikő mentálhigiénés szakember és Czire Szabolcs teológiai tanár személyében. Ferenczi Enikő csoportos foglalkozásokkal, Czire Szabolcs a gyülekezetépítés alapjaival és kommunikációs stratégia felvázolásával tette gazdagabbá konferenciánkat.

Alapvető kihívás minden kisebb-nagyobb gyülekezet számára, hogy miként tudjuk megszólítani közösségünk tagjait, s hogyan tudjuk bevonni őket a közösségi életbe. Megfelelően kommunikálunk-e? Eljut-e a gyülekezet tagjaihoz vagy akár a szűkebb társadalomhoz a mi csodálatosan szép hitvilágunk?

Úgy érzem, a gyülekezeti tagok által adott valloásokból az derült ki, hogy szeretnek együtt lenni, közösen keresni az egyházközség kérdéseire a válaszokat. S hitük segíti őket nemcsak a közösségi, hanem személyes életükben is. Én személyesen elutasítom azt a megállapítást, hogy a mai embernek nincs szüksége az Istenre, és hogy vallástalan, erkölcstelen életet él. Sokkal inkább vallom, nagy kihívás nehezedik gyülekezeteink vezetőinek a vállára, amely az Isten világának személyessé tételében áll. Kopognunk kell a lelkek kapuján és ajtaján, bebocsátást kell kérnünk! Ma is az örömmüzenetről kell beszélnünk, ami megváltoztatja az életünket. Közösségeink tagjait be kell kapcsolnunk a gyülekezet életébe. Éreztetnünk kell, nekik itt van a helyük, és Isten ma is megbíz mindannyiunkat egy-egy feladat elvégzésével. Ezt pedig nemcsak tudással, hanem személyes életpéldával, családjaink vallásosságával és a hivatás mélyleges megélésével, elkötelezettséggel tudjuk megvalósítani.

Tény, szinte mindenhol kevesen járnak, vagy nem elegenden az istentiszteleteinkre. De tőlünk is függ, hogy miként tudjuk magunkat és híveinket ráhangolni az Isten szeretetére. Meg vagyok győződve arról, hogy bizonyágtevéseink által, amelyet nemcsak a lelkész és a családja, hanem a gyülekezet vezetői, de minden egyes tagja is megél, egyre jobban elmélyíti, ráhangolja az emberek életét az isteni világra.

A kics csoportos foglalkozások egyikén, ahol az összes meghívott közösségből voltak képviselők, azt a

megbízást kaptuk, hogy dolgozzunk ki egy programot, amit meg is tudunk valósítani. Hiszem, azokat a gondolatokat mindenki hazavitte magával közösségébe, és a gyakorlatba való ültetés folytán lesz elegendő erő és kitartás azok megvalósítására.

Hálás vagyok a jó Istennek, hogy mellém segítőtársakat rendelt, akikkel építeni és szervezni tudjuk ezeket az alkalmakat. És köszönettel tartozom a fent említett gyülekezetek lelkészeinek és vezetőinek, akik fontosnak tartották ezen a konferencián részt venni.

Hargita Megye Tanácsa az együttműködési programján keresztül immár ötödik alkalommal támogatta ezt a rendezvényünket, ezáltal is gazdagítva közösségi életünket és lehetőséget adva az önszerveződésre.

A szervező és a részt vevő gyülekezetek ezt az eseményt világhálós elérhetőségeiken több alkalommal is népszerűsítették, és a képek mind erről az örömteli együttlétről beszélnek. Istené legyen a dicsőség, emberé a hála e szervezésért is!

SIMÓ SÁNDOR

Ha baba születik, akkor...

„Vándorszínész korában Megyeri...” – írja Petőfi, s rá is kérdez, hogy létezik valaki, kinek ez a név nem ismerős. Természetesen az idő múlásával a vándorszínész neve az ismeretlenségbe enyészett, úgyannyira, hogy az iskoláskönyvünkben csillagos lábjegyzettel jelölte a tankönyv szerkesztője a Megyeri Károly nevét, kinek az egyetlen kabátját tönkretette a zsebében kiömlött tintásüveg... szóval a Petőfi korában Megyerit illett ismerni, de száz év elteltével a neve legtöbbszörnek már nem mondott semmit.

1960-ban Kelemen Lajos történész jóvoltából teológusként részt vehettem az úgynevezett csendes délutáni sétákon a Házsongárdi temetőben. Emlékszem, hogy a nagynevű történelemtudós megállt egy hatalmas obeliszk előtt, amelyet négy kőbe faragott sír oroszlán vigyázott. A tudós Kelemen Lajos bácsi azt mondta, hogy ez a síremlék a Kendeffy Ádám síremléke, de a neve nincs felírva, mert korának olyan meghatározó személyisége volt, hogy soha senki nem fogja elfelejteni, hogy ki volt ő – s lám, alig telt el egy század, ma már szinte senki nem, vagy nagyon kevesen tudják, hogy ki volt Kendeffy Ádám.

Ha gyötrelmem tárgyává tenném a korrodáló elememet, bizonyára „bejönne” még néhány feledésbe csúszott emlék, amely korosztályomnak még jelentene valamit, de kétkem, hogy gyermekeim, unokáim felfognák, hogy mit jelent a Fehér-Nyikó völgyében a *pocita*, amelyet a Homoród mentén *radinának* neveznek – helyesebben neveztek. Feltételezésemet igazolva látom abban is, hogy amint leírtam ezt a két szót, a számítógépem pirossal aláhúzta, mintegy jelzésül arra, hogy valami nem stimmel.

Amikor megszületett a húgom, emlékszem arra, hogy édesanyámnak s a családuknak hozták a pocitát. Fiatalpap-koromban, 1963-ban Gyepesben még találkoztam ezzel a szokással, ahol az úgynevezett „betegágyas” asszonyoknak radinát vittek.

Ha netán akad egészen fiatal olvasóm, akkor nem is rejtegetem tovább, hogy mit takar ez a lényegében ugyanazt kifejező két szó, amely vidékváltozat csupán, de benne van a népünknek egy olyan kalákás

lelkületét meghatározó tulajdonsága, amelyet kielemezni talán csak a költők tolla lenne méltó.

Gyönyörű fedeleskosárban, szépen kikeményített, míves terítővel letakarva vitték a gyermekét világra hozó édesanyáknak a vidék konyhai finomságainak legjavát. Vitték sokan rokonok, szomszédok, falusfelek, hogy táplálkozzék gazadagon az anya, legyen anyatej a csecsemőnek, s az újszülött legyen szent záloga a megmaradásnak, a gyarapodásnak. Ez az ősi ösztön oda-vissza létezett, mert kaptam-adok alapon körbejárt a születés fájdalmas gyönyörében részesült családok meglátogatása, lett legyen pocita vagy radina a motiváció.

Mára ez a szokás átvedlett vagy átminősült egy csokor virággá, esetleg egy üveg itallá, de remélni merem, hogy a tartalmi változás mellett azért megmaradt az újszülöttjeink feletti örömmérség, főleg a mában, amikor már kacattá vedlett a pólyapárna s porlepi a keresztelőpoharainkat.

Megyeri, Kendeffy alusszák örök álmukat, a pocita-, radinajárás is szendergőben van. A ringó bölcső is csak népművészeti érdekességgé vált, de a gyermekvállalás ösztöne lehetne sokkal előkelőbb helyezésű, mert félő, hogy feledésbe merülünk!

FARKAS DÉNES

A hit kékjén

Felházi Ágnes festőművész Szamosújváron született, útja Kolozsvárra, majd Budapestre és Szegedre vitte. A közönség érzékeny, magával ragadó képvilágáról ismerheti, számtalanszor állított ki Kolozsváron, Szegeden, Budapesten és más, külföldi városokban. A festőművészt a szerkesztő kérdezte alkotásról, gyökerekről, életútról.

• **A kolozsvári belvárosi egyházközség Nyitott kapuk az unitáriusoknál rendezvénysorozatának egyik fénypontja volt a szeptember 22-ei kiállításod. A kiállítás házigazdája, Rácz Norbert Zsolt lelkész elmondta, hogy a JZSUK-ban végeztél tanulmányaidat, később az alma mater oktatója lettél. Mesélnél a kolozsvári kötődéseidről?**

Az általános 5. osztályát a Brassai-liceumban kezdtem, a középiskolai tanulmányaimat pedig a JZSUK-ban. Fontos évek voltak. A tanulás mellett az ifjúsági egyesület, színjátszó találkozók, kórusfellépések is olyan szellemi, lelki útravalót jelentettek, amelyek nagyban meghatározták az életem további alakulását. Párhuzamosan végeztem a népművészeti rajziskolát is, mert az alkotás már akkor nagyon fontos volt számomra. Hogy végül nem a teológiára jelentkeztem, csak annyin múltott, hogy a képzőművészeti egyetemre korábban volt meghirdetve a felvételi.

Harmadéves lehettem az egyetemen, amikor visszahívtak az unitárius kollégiumba rajztanárnak. Nyolc éven át tanítottam szinte minden korosztályt. Szívügyem volt a tanítás, ami mai napig megmaradt, és lelkesen dolgozom gyerekekkel vagy egyetemistákkal.

Amikor megismertem a férjemet, nagyon nehéz volt meghoznom a döntést, hogy elhagyjam Kolozsvárt, az unitárius kollégiumot, Torockót és Magyarországra költöztem.

A mostani kiállításom a Vallás-szabadság Házában egy lényeges mérföldkő az életemben, ugyanis lassan tíz év után térhettem újra vissza Kolozsvárra mint kiállító művész. Talán nemcsak a tárlat, a

készülődés váltott ki bennem felfokozott érzelmi állapotot, hanem az, hogy hazajöhetek, és újra találkozhatok régi kedves ismerősökkel.

• **Az unitárius közösségben töltött kolozsvári évek tehát a formálódás fontos éveit voltak. Mesélnél a kiállítás létrejöttéről?**

Köszönöm Rácz Norbertnek, aki iskolatársam volt és Jakabházi Anamáriának, a hajdani osztályfőnökömnek, hogy annyi év után is rám gondoltak, és meghívtak kiállítani. Megtiszteltetés számomra, hogy a nemrég átadott Vallás-szabadság Házában én lehettem az első időszak kiállító művész. Örülök, hogy ilyen rangos helyen mutathatom be az elmúlt két évben készült festményeimet.

• **Van az unitarizmusban olyan érték, amelyet fontosnak tartasz, és amelyet meglátásod szerint mi, unitáriusok nem értékelünk eléggé?**

Elsősorban a nyitottság és a tolerancia fontos számomra. A más-ságot sokkal inkább elfogadjuk, mint esetleg más felekezetek. Főleg

mostanság, amikor oly sok harc folyik a másság ellen... Számomra ez döbbenetes, mert mindig fontosabbnak tartottam az emberséget, mint azt, hogy valaki hová tartozik, milyen vallást követ, melyik nem iránt vonzódik. Sokkal lényegesebb, hogy egymáshoz hogyan viszonyulunk, a hétköznapiakban ki mennyire tisztességes, ember-séges, együttérző, segítőkész, és ki mennyire tudja a másik embert elfogadni, szeretni.

Úgy vélem, a felekezetünk hit-tételei átláthatóak, a vallásunk letisztult, a hétköznapi ember számára is érthető, egyenes. Az a fontos, hogy hogyan éljük meg a hétköznapiakat, mit cselekszünk, és nem az, hogy tömegeket próbáljunk meggyőzni arról, hogy ez a jó vallás, és ez a követendő. Ezért óriási fejevertény, hogy az unitáriusok a vallásszabadságot annak idején ki merték hirdetni, és a mai világunknak is jobban fel kellene figyelnie erre az értékre, illetve követnie, támogatnia ezt az eszmét.

• **Hogyan jelenik meg a vallásosság a művészetekben?**

A transzcendenshez való közeledésem, a spiritualitáshoz való kötődésem a színeken keresztül jelenik meg a képeimben. Dominál a kék, a kék és a türkizek számtalan tónusfokozata. A kék szín számomra éteri, vallásos jelkép. (Néha tudatosan vissza kell vennem ezekből az árnyalatokból, mert nem lehet minden kék, kellenek mellé melegebb árnyalatok, hogy a kiállított képek ritmusa megmaradjon.) Mindig az foglalkoztatott, hogy mi van a felszín alatt, mi van a látszat mögött. A színek nagy fizikai-pszichikai, érzelmi erejével ezt próbálom megfogalmazni és a befogadónak átadni. A szimbólu-

mok, a jelképek, az összes többi képi elem csak hozzátesz ahhoz, amit közölni szeretnék.

• **Miben hisz az alkotó Felházi Ágnes? Mi az ars poeticád?**

Az alkotás szerintem a legmagasabb szintű életszeretetet.

• **Ez nagyon szép, tömör megfogalmazás! Ehhez kapcsolódóan megkérdezem, hogy mi inspirál? Hogyan születik meg egy-egy festményed? A kiállított alkotásaid elnézve azt feltételezném, hogy a világ törékenysége, illanó, változó minősége szólít meg, ez indítja be az alkotás folyamatát, ezt érzékelem a színek, a felületek, a feltűnedező formák látomásos játékában.**

Egy művészember számára lét-szükséglet az alkotás: nemcsak szenvedély, hanem életforma. Folyamat. Akkor is elkezdem a munkát, ha nem feltétlenül van kedvem hozzá, mert munka közben sokszor megjön az ihlet. Az egyik kép hozza a másikat. Egy jól bevált motívum a következő képre is átvándorol, csak már más szín- és kompozíciós megoldásban. Az alkotói munka alatt nagyon sok minden megy végbe bennem: érzelmileg az alkotás elképesztő koncentrációt igényel. A hétköznapokban a család, a tanítás mellett be kell osztanom az időmet. Így amikor csak lehetőségem van, festek. Sokszor átkenek felületeket, és várom, hogy megtörténjen a csoda: azaz, hogy megszólaljanak a festői felületek. Nemcsak egymásra rakott színes színfoltokról, vonalokról, ritmusokról kell hogy szóljon szerintem a kép, hanem mindezeknek mélységük, érzelmi töltetük is kell, hogy legyen. Lényeges, hogy idővel se üresedjen ki a kép, legyen ereje, sugározzon.

• **Mindannyiunknak van arról tapasztalata, hogy a művészet élni segít, élni tanít, közelebb visz a valósághoz. A befogadó, a néző ezt sokszor megtapasztal-**

ja. Egy-egy alkotás változatos élethelyzetekben juthat eszünkbe, és világhat meg egy számkra lényeges összefüggést, vagy ad mentőövet, máskor kiemeli a pillanat szépségét. Igaz ez az alkotói oldalra nézve is?

Abszolút! Nem véletlenül alkalmazták a pszichológiában a festészetet terápiaként. Az engem érő hatások (pozitív, negatív), a gondolataim óhatatlanul belekerülnek a képeimbe, kifestem magamból. Ennek köszönhetően sokszor könnyebb letenni a terheket, megtisztulni, továbblépni. Izgalmas az is, hogy bármennyire tudatosan eldöntöm, hogy mit szeretnék festeni, a kép az, ami diktál, ami visz magával, behúz.

Amikor alkotok, megszűnik a külvilág, nagyon intenzív belső folyamat kezdődik el, én legalábbis így élem meg. Nagyon sokat segít: elsősorban kifejezni önmagam, és hogyha ez eljut a nézőhöz, benne is megpendít valamit, nekem az óriási öröm. A képeimre főleg az jellemző, hogy nem cél, hogy racionális síkon jusson el a nézőhöz az üzenet, hanem hogy érzelmileg kiváltson valamit és elindítsa benne a gondolatiságot. A különböző motívumok, a képek címei csak kapaszkodók, azon belül vagy túl, megfeytési lehetőséget nyújt a néző számára.

• **Feledy Balázs azt mondta az alkotásaidról, nem ábrázolják a természetet, az emberi világot, hanem forrásnak tekintik azt. Erre rimel Zakariás Ágota véleménye is, aki a megnyitón megállapította, hogy a festmények elnevezésében, motívumaiban felfedezhetők a mozgás, az utazás nagy témái, de nem könnyen beazonosítható módon jelennek meg. A korábbi gondolataid alapján az az érzésem, hogy mintha valami nagyon személyes szűrőn engedné át a mondanivalód. Van-e a te alkotási folyamataidban olyan sajátosság, fogaskerék, ami téged is be-**

von, ahogyan minket, nézőket is a festmények világa?

Feledy Balázs megállapítása teljesen igaz. Kisdiákként, egyetemistaként is a torockói tájképeimről ismertek, ekkoriban az volt a kihívás, hogy realista módon ábrázoljam a látottakat, a táj elemeit. Nagyon szerettem kiülni a természetbe, és lefesteni a látványt. Egy adott pillanatban rájöttem arra, hogy a táj sokkal többet nyújt számomra, nemcsak látvány. A táj tele van hangulatokkal, fényekkel, érzésekkel, és ez engem intenzíven elkezdett foglalkoztatni. Tájképet bárki tud festeni, de a kérdés az, hogy ebből hogyan tudnék valami olyat létrehozni, ami nagyon személyes, ami én vagyok. A tájból kiindulva lehet-e egy olyan formanyelvet felállítani, amiről tudják majd, hogy ez Felházi Ágnesre, az ő szín- és formavilágára jellemző? A táj meghatározó, annyira gazdag színben, hangulatban, látványban, hogy tényleg csak kiindulópontként tudom használni.

Aki nyitottan közelít, az mindig megérti a kép üzenetét. Tisztában vagyok azzal is, hogy nem mindenki érti a képeimet. Van, aki úgy gondolja, hogy a tájképeimmel sokkal közelebb kerülhettem a nézőkhöz. Viszont én elindultam egy úton, amelynek a legelején szerepelt a tájkép, onnan idáig jutottam, és most már a sajátomnak érzem. És ezt egyre többen értékelik. Persze nehéz egy olyan alkotói közéletet megtalálni, amelyet a laikus is ért, a szakma is elfogad, de nem is ez a cél. Festek, és közben folyamatosan alakul az út, amely a képhez vezet. Nincsenek előre elképzelt, elkészített tervek, ami alapján dolgozom, nincsenek fotográfiák, hanem rengeteg élmény, tudás, amely munka közben összefonódik, kibukkan belőlem, és létrejön valami.

Az alkotói lét csodája, hogy a semmiből, a fehér vásznon a sok színréteg megmozdul, és telítődik érzéssel.

(Folytatás következő számunkban.)

SZERETETSZOLGÁLAT

„Egymás terhét hordozzátok...”

A jó cselekvése mint erőforrás

BUZOGÁNY-CSOMA ISTVÁN

• Egy lelkes csapattal, korábbi és újabb önkéntesekkel jó hangulatban, eredményes szolgálattal éltük meg a Gondviselés Segélyszervezet idei erdővidéki kalákatáborát. A háromszéki és a Brassó megyei fiókszervezetek hívására Baróton és a környékbeli településeken igyekeztünk kétkezi munkával megélni a bibliai felhívást: „Egymás terhét hordozzátok...” (Gal 6,2a) és „győzd le a rosszat a jóval” (Róm 12,21b).

Mindennapjainkban szinte ömlik velünk szembe a rossz, a negatív, a sötét, s ezzel az árral szemben meg kell mutatnunk, hogy nem csak ez van. Igenis van odafigyelés, van segítő szándék és cselekvés, mi erőnk és lehetőségeink szerint igyekszünk jót tenni, egyéni terheket átvállalni legalább részlegesen. Mindezt nem azért tesszük, hogy lelkiismeretünk szavát elhallgattassuk, és megnyugtassuk magunkat: úgy-ahogy megtettünk mindent, amit meg lehetett... Mi fel akarjuk hangosítani magunkban és mindenkiben, akiben csak lehet, azt a belső hangot, ami szüntelen figyelmeztet: felelősek vagyunk egymásért. Szeretnénk átérezni, meghallani egymás szükségait, nehézségeit, és ezek alapján megtenni minden tőlünk telhetőt.

Az önkéntes közösségi segítőszolgálat az elvégzett munka mellett több jótékony hatással is építi közösségeinket. Egyrészt mélyíti a résztvevők szociális érzékenységét, segíti a világszemlélet radikális átalakítását abban a tekintetben, hogy testközelből is látják: vannak igazán megpróbáló emberi sorsok, de ugyanakkor léteznek ezekre érzékeny, segítő szándékú embertársak. Másrészt fontos a segítő közösség erősítése, a belső kapcsolatok szorosabbra fűzése az együtt

töltött idő ajándékával. Harmadrészt, s talán ezzel kellett volna kezdenem, ott van maga a „jó”, amit teszel, a segítség, aminek a része vagy akkor, amikor azt a mára már kincsnek számító szabadidőt, energiát nem sajnálva azon fáradozol, hogy másnak egy kicsivel jobb legyen, hogy legalább reménye és lelki kapaszkodója legyen a kilátástalan magányban és elhagyatottságban.

Végül, de nem utolsósorban, hálás szívvel köszönjük minden támogatónak, hogy a jó cselekvésében eszközökkel, szállással, étkeztetéssel, költségtérítéssel, háttérszervezéssel segítettek és segítik ezt a szolgálatot. Kiemelt anyagi támogatóink ez esetben is az anyaországi Bethlen Gábor Alap és a Nemzeti Együttműködési Alap. Isten áldása legyen minden jó szándékú, segítőképz szolgálars életén és munkáján!

IFJÚSÁGI OLDAL

Amikor gyertyát gyújtunk a dévai várban

MAGYARI ZITA EMESE

•Vannak a napi rituálék, pillanatok, amelyek a percek és órák kattogó, szemtelen vonulását jelzik. Vannak az ünnepi rituálék, a ritka percek, amelyek a napok, hetek és évszakok múlását fémjelzik. Vannak azok a momentumok, amelyekre örömmel készülünk, és amelyeket mindig gyermeki boldogsággal várunk. Vannak olyan események, amelyek örökre felvették magukat körforgásos létünk falára.

Minden évben különös izgalommal várom a Dávid Ferenc-émlékszárándoklatot. Napokkal előtte készülni kezdek. Előtte többször felülök képzeletem vonatjára, aztán egyszer csak megérkezek, ismerős minden lépcsőfok, mindeniken megpihenek, otthagytok valamit, amit már régóta teherként nehezdedik rám. Aztán ott találok magam a csendben. A vár falának támaszkodva állok, és figyelek. A hideg kegyetlen. Az ór mogorva, rideg. A fogoly ott ül, mindig ugyanúgy, arcát a gyertya pislogó lángja világítja meg. Figyelem. Tanulni szeretnék tőle. Minden évben ugyanazt, de valahogy mégis mást. A rácsok között kivilágító gyertya lángja segít, hogy a pillanat töredékében tekintetemben meglássam önmagam, a számomra fontos közösség tagjait. És csak figyelek. Tanulni szeretnék tőle. Hinni rendületlenül az igazságban. Merni újra és újra tenni még egy lépést, megtenni azt a lépést. Kétkedni, perlekedni, majd az egy Istenben való hit bölcsőjében ringatni lelkemet.

Ilyenkor valahogy nehezebb a szó, nehezebben formálja ajkam. Csak állok ott, és ahogyan egyre erősebben lüktet a csend, egyre mélyebben hasít belém életpéldájának üzenete. Tompa félelemmel vegyülő tenni akarás fog el. A gyertya lángja mögött tekintetét keresem, és ahogyan fürkészem, a csendet egy hang töri meg: „Figyelj, testvér, a múlt beszélni kezd! Tehozzád is szól, ha lelked tárul.”

Körülnézek, már nem vagyok egyedül, már nem támaszkodok a vár falának, vállat vállhoz vetve állunk mi, akik a tőle kapott örökséget visszük tovább. Azt képzelem, most mosolyog. Közben a múlt beszél, mesél megtagadott igazságokról, mesél kudarcba fulladt harcokról, de mesél a pillanatokról, amikor a tekintetek összeérnek, és tanulunk hittel tenni az igazságért.

Mesél a pillanatokról, amikor hisszük, szárnyunk van, és nem tagadhatjuk meg önmagunkat.

Mesél a pillanatokról, amikor hisszük, érdemes „elhagyni a csónakot a tengerért”.

Mesél a pillanatokról, amikor lelkünkben a belső tűzzel indulunk útnak, hogy az együvé tartozást megtapasztalva, a zárándoklat és emlékezés által lobbanjon lángra bennünk az Istenhez való tartozás.

Mesél a pillanatokról, amikor a találkozás öröme a várban teljesedett ki, ahogy újra a valami másban hittünk, és a régi jegyében tettünk egymás felé pár lépést.

Mesél a pillanatokról, amikor unitárius mivoltunkban erősödünk meg, ahogyan megtapasztaljuk, a nagy egész részei vagyunk.

Mesél a pillanatokról, amikor egyéni harcainkat megküzdve, a léttel szemben állva tapasztaljuk meg a Dávid Ferenc-i örökség lényegét.

Mesél a pillanatokról, amikor egymásba kapaszkodunk, és hitünk titkait, a nagy mindenség lényegét nem kergetve érkezünk meg a jelenbe.

Mesél a pillanatokról, amikor együtt indulunk haza újból álmodni és életre hívni a nagy közös álmot.

Mesél a pillanatokról, amikor a fáklyák lángjának fellobbanásával együtt éled fel bennünk az a bizonyosság, hogy egyként kell hinnünk az egyben.

Vannak olyan események, amelyek örökre felvették magukat körforgásos létünk falára, és meghatároznak. Vannak azok a momentumok, amelyekre örömmel készülünk, és amelyeket mindig gyermeki boldogsággal várunk. Vannak az ünnepi rituálék, a ritka percek, amelyek a napok, hetek és évszakok múlását fémjelzik. Vannak a napi rituálék, pillanatok, amelyek a percek és órák kattogó, szemtelen vonulását jelzik, és reményt adnak arra, hogy ott, azon a helyen, a dévai várban, ahol jó nekünk otthon lenni, amikor a véges és a végtelen találkozik, együtt emlékezünk. Mert ott a csend dallamával szorosan összecseng a különböző hangokon kimondott „Hiszek egy Istenben”.

Osztálykönyv			Módosult kopoltyú-fedő	Beleüti ... valamibe (beavatkozik)		Odvas fában van	Uránium vegyjele	3. Ideológia része!	K	Szereti, mint medve a ... (szólás)		Földközi-tengeri szigetországbeli
Kanálisba került!			Nyú teste!			Török autójelzés						
A metró jele												
4.												N
Szibériai folyam												
	Például (röv.)		Ezerből három!				Kedvező helyzet					
	6.		1.				5.					
						Vastag gyapjűszövet						
						Feltéve						
Nekikezd						Humoros kezdet!		Szállított személy				
Jáfet első fia, Noé unokája						2.		Aszú-cseppek!				
		Megjjeszt								Itália határait!		
		Arad megyei falu								Ének hangzói		
Üres ágy!							Záporosó (néptese)				Kolozsvár kapuja!	
Nagy tömegeket mér							Kutya				Mely személy?	
			Újszerű gondolat					Kis súly (tíz gramm)				
			Közel-keleti állam					Házikó				
Csomó						... átok (5Móz 27,13)				Hídvég!		
Vékony, fehérés kergű fa						Zsiradag!				Zenei hang (jele: A#)		
Fullánkos fekete-sárga színű rovar							Élelem (bizalmasan)				Észak (röv.)	
							Hunyorít				Bisztróban van!	
		Némileg makacs!								Részben beismer!		
		Ásvány-vízmárka								Ellenséges (román)		
Ezen a napon						Páratlan csipés!			Becézett Oszkár			
Gurítós sportág						Erdő közepe!			Vízben haladó			
A tavon található!		... és kontra (érvek, ellenérvek)	G									A
	ZS			Egyféle értekes műsor							1. 120 éve itt született Illyés Gyula.	
				E, e, e, ...							2. Eredeti családneve.	
Terepjáró gépkocsi					Fába vés			Kissé fázik!			3. Háromszor érdemesült erre a kitüntetésre.	
Svájci folyó					Másodperc (röv.)			A kör sugara			4. Levelező tagja volt ennek a testületnek.	
	R										5. Szociográfiájának címe.	
											6. Ismert verse.	

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba Levente (rejtvény), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Az őszi hűvössége egyre inkább befelé fordulásra készít nap mint nap. Többet számoltok és olvastok, eleget tesztek az iskolai elvárásoknak. Ügyesek vagytok! Nem véletlen, hogy az ősz az az évszak, amely az elmúlást szimbolizálja: komor, szürke, esős napokra ébredünk, és tagadhatatlan, hogy ha megengedjük, a ködös, hideg reggelek hangulatunkra is kihathatnak.

Legyetek résen! Életünk során akarva-akaratlanul is átélünk majd szomorú napokat, ez természetes. Azonban ha nincs különösebb okotok a szomorúságra, akkor válasszátok inkább a vidámságot. Az elmúlás, legyen az az emberé vagy a természeté, lehet méltóságteljesen gyönyörű.

Figyeljétek meg az öregeket, milyen kitartással és hittel élik mindennapjaikat. Az őszi hajkoronájuk, akár csak a színváltó falevelek, arról tanúskodnak, hogy megélték megannyi napsütötte időszakot, de olyanokat is, amelyek tele voltak viharokkal, viszontagságokkal. Minden átélt érzésük erősebbé, tapasztaltabbá tesz titeket is.

A Prédikátor könyve 3. fejezetének 2. versével zárom gondolataimat „Megvan az ideje a születésnek, és megvan az ideje a meghalásnak.”

Feladatok

1. Keressétek ki az alábbi szavakat a táblázatból: Kolozsvár, Wittenberg, Frankfurt, Beszterce, Petres, Déva. Vajon kihez kötődnek ezek a településnevek? Ha nem tudjátok, kérdezzétek meg szüleit, tanárokat!

Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt. Megvan az ideje a, és megvan az ideje a Megvan az ideje az, és megvan az ideje az ültetvény Megvan az ideje az, és megvan az ideje a Megvan az ideje a, és megvan az ideje az Megvan az ideje a, és megvan az ideje a Megvan az ideje a kövek, és megvan az ideje a kövek Megvan az ideje az, és megvan az ideje az öleléstől való Megvan az ideje a, és megvan az ideje az Megvan az ideje az, és megvan az ideje a Megvan az ideje az, és megvan az ideje a Megvan az ideje a Megvan az ideje a és megvan az ideje a (Préd 3,1–8)

2. Vegyék elő a Bibliát, lapozzátok fel a Prédikátor könyve 3. fejezetének 1–8-ig terjedő verseit, és a szöveg alapján töltsétek ki a hiányzó részeket!

X	R	W	I	T	T	E	N	B	E	R	G
D	C	U	K	U	I	R	Y	O	Q	O	E
A	L	M	O	J	O	Í	C	H	T	T	O
N	E	W	L	G	L	P	E	T	R	E	S
K	V	U	O	B	Y	E	Q	U	Z	C	I
L	O	T	Z	E	N	P	F	K	E	K	L
Y	S	A	S	D	R	K	Y	X	N	E	I
H	D	É	V	A	N	M	D	P	K	B	H
O	V	B	Á	A	E	O	G	U	R	A	A
F	B	E	R	N	Z	W	I	T	L	L	C
Ú	X	F	B	E	S	Z	T	E	R	C	E

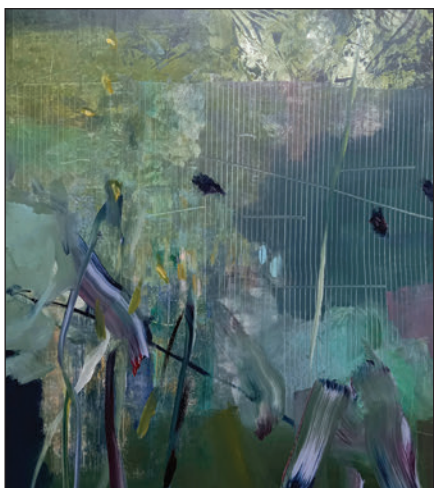
Felházi Ágnes: Leltár

Vándorcirkusz IV, 30 x 40 cm, akril, fatábla, 2021

Vándorcirkusz III, 30 x 40 cm, akril, fatábla, 2021

Kallitka, 90 x 80 cm, akril, vászon, 2021

Perpetuum mobile III, 30 x 30 cm, akril, fatábla, 2022

Fényben, 80 x 100 cm, akril, vászon, 2021

Cikkünk a 18–19. oldalon.

Perpetuum mobile I, 30 x 40 cm, akril, fatábla, 2021

Bakó-Nagy Zsuzsanna lelkész (Budapest-Győr), **Bálint Róbert Zoltán** lelkész (Mészkö), **Barothi Brigitta** püspöki titkár (Kolozsvár), **Buzogány-Csoma István** lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet területi munkatársa (Szentivánlaborfalva), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Gyerő Attila** lelkész (Homoródújfalú), **Gyerő Dávid** lelkész (Kolozs), **Kovács Sándor** teológiai tanár (Kolozsvár), **Lázár Levente** lelkész (Korond), **Lőrinczi Lajos** közügyigazgató (Csehétfalva), **Simó Melinda** pszichológus (Székelyudvarhely), **Simó Sándor** lelkész (Székelyudvarhely), **Szabó László** fejlesztési előadó-tanácsos (Kolozsvár)